

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe trei luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrloyi N-rul 1/a.

INȘERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Cuvântarea d-lui Dr. Iuliu Maniu

— Rostită în adunarea dela Alba-Iulia, în 29 Maiu. —

Domnule president,

Onorat Congres,

Comisiunea emisă de D-Voastră, în lucrarea sa al cărei rezultat am onoarea să Vi-l prezenta a stat sub impresiunea zilelor grele, în cari trăim. Comisiunea aceasta, care m'a onorat să Vă raporteze despre cele ce a hotărât, a văzut, că neamul românesc din această țară și îndeosebi biserica noastră românească gr.-cat. unită cu Roma, e periclitată azi ca niciodată dela întemeierea ei. Este o datorie a oamenilor, ca atunci, când se abate asupra lor o primejdie, cu toții să se adune, ca împreună sfătuindu-se și umăr la umăr punând să vadă cum ar putea mai bine să se apere de acea vijelie, care amenință asupra capului lor. Comisiunea D-Voastră adânc mișcată de mulțimea mare de români, care se află astăzi aici în număr de aproape 20.000 suflete hotărâte să apere cu tărie drepturile limbei și ale credinței noastre, a găsit, că prin înființarea bisericii gr.-cat. maghiare un adevărat atentat să îndreaptă contra celor mai elementare drepturi omenesti și înainte de toate în contra neamului românesc și a bisericii românești. (Voci: Așa-i, nu ne trebuie).

În această convingere comisiunea emisă de D-Voastră a elaborat un proiect de hotărâre, pe care-mi voi permite a Vi-l ceta. Să-mi permiteți însă înainte de toate să arăt pe scurt motivele, pe cari aceasta comisiune le-a găsit potrivite pentru a-și întări rezoluțiunile sale.

Onorat congres! atunci când mai întâi am auzit noi românii despre intenția de a se înființa o biserică gr. cat. maghiară, ni-s'a umplut sufletul și inima de adâncă îngrijorare. Și pentru ce? Pentru că vedeam, că această biserică gr. cat. maghiară vrea să o facă guvernul actual al acestei țări. (Jos cu el!) Iar noi știm din cele ce de 50 ani se petrec în țara asta, că dela guvernul acesta la orice ne putem aștepta numai mare bunătate pentru neamul nostru, nu putem spera. (Așa-i!) E astfel compus, încât este departe de sufletul, de firea, de durerea și de toate nădejdiile poporului românesc. Dar este totdeauna aproape și gata când este vorba, ca să deie o lovitură existenței neamului românesc din această țară. Când am văzut însă cum guvernul acesta plănuiește în realitate a face biserica gr. cat. maghiară, atunci îngrijorarea noastră s'a prefăcut într-o adâncă indignare, pentru că în adevăr am văzut, că prin această biserică plănuită de guvern se țintește distrugerea din temelie a bisericii noastre și se desconsi-

deră în modul cel mai brusc dreptul limbei neamului românesc și bisericii ai cărei fii suntem. (Aplause.)

Onorat congres, cese plănuiește cu biserica aceasta gr. cat. maghiară? Pe scurt: Vreau, ca prin această biserică să rupă 104 comune românești din corpul națiunii române. (Nu lăsăm!) Vreau, ca 104 comune să le rupă dela sânul bisericii noastre. (Nu lăsăm!) și vreau, ca pe 76,000 români să-i lipsească de dulceața limbei românești în biserică. (Nu se poate!) Pe 76,000 români voiesc să-i facă pentru noi pierduți pentru toate timpurile. Dacă se întâmplă undeva vre-o nenorocire și pier 100, 200, ba 1000 oameni, toată lumea plânge cu lacrimi de durere, că din ceata lui Dumnezeu au murit înainte de vreme 100, 200 sau 1000 oameni. Ce să facem însă noi, atunci când vedem, că din sufletul nostru că din corpul națiunii noastre, printr'o trăsătură de peană a guvernelor acestuia, e plănuit să se șteargă din cartea vieții națiunii românești 76,000 suflete românești. (Nu lăsăm, aceasta nu se poate!) Vă întreb eu pe D-voastră: Ar putea fi pe fața pământului un popor cu atât de puțină cugetare, cu atât de puțină simțire, ca văzând, că 76,000 suflete de frați dulci de ai lui sunt răpiți, să steie fără să spună un cuvânt de durere, fără să strige măcar odată: Nu-i lăsăm pe frații noștri. (Nu-i lăsăm!)

Fraților și onorat congres! Datoria noastră este, ca atunci când este vorba să se rupă din biserica noastră 76,000 de suflete și să se taie din corpul acestei biserici 104 comune, cu toții dela cel mai mare până la cel mai mic să strigăm, că nu ne învoim la acest lucru. (Nu ne învoim nici odată!) și cu ultima energie să ne silim a împiedeca acest plan infernal.

Onorat congres! Dacă se va face biserica aceasta gr. cat. maghiară, ce va urma de aici? Va urma, că din acele biserici va fi scoasă limba românească, dela altarul sfânt al Domnului. (Nu lăsăm!) Se va întâmpla, că în locul acestei limbi dulci pe care am primit-o noi dela mamele noastre, va intra o limbă străină, care o fi ea dragă celor, a căror este, dar nouă nu ne trebuie. (Cum ne-am născut, așa murim!) Se va întâmpla onorat congres, acea, că din drepturile acestei metropolii se va rupe o parte însemnată și lupul va putea intra în stâna aceasta frumoasă și puternică a neamului românesc. (Nici odată! Mai bine să turbe acolo în pădure!)

Un vechiu învățat a scris despre neamul românesc înainte de aceasta cu sute de ani, că acest popor luptă mai mult pentru limba lui, decât pentru viața lui. (Așa-i!) Biserica aceasta gr. cat. română, unită cu Roma s'a făcut la timpul său pentru cea, ca neamul românesc să fie mai

liber în folosința limbei sale la sfântul altar și în biserică. Atunci când înaintașii noștri acum 200 ani au făcut unirea cu Roma, au făcut-o chiar pentru cea, ca să-și apere limba lor, ca să se poată întări în aceasta limbă, slujind și la altarul Domnului cu limba românească. Atunci însă Onorat congres, când strămoșii noștri au făcut aceasta unire cu biserica Romei, au făcut o scrisoare chiar aici în orașul acesta, în care au pus condițiunile, în cari românii înaintașii noștri fac aceasta unire sfântă cu biserica din Roma.

Onorat congres, eu cred, că astăzi, în momentul acesta istoric, când ținem aceasta adunare în acelaș oraș, în care pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru întărirea limbei și a nației noastre s'a făcut aceasta unire, ar fi o mare greșală, dacă n'am ceti acel document, ca să se audă și să se vadă înaintea tuturor, cum s'a făcut atunci aceasta unire cu Roma și cum au crezut ei și credem și astăzi, că prin această biserică vor apăra națiunea noastră, limba noastră, obiceiurile noastre și cultura națională românească. (Să auzim!)

Scrisoarea e subscrisă de în veci neuitatul episcop Atanasie și de toți protopopii și sună în partea ei a doua în modul următor:

„Inse intru acesta chipu ne nimu si ne marturisimu a fi madularile santei Catholicéscei Biserici a Romei, cum pre noi si remasitiile noastre din obiceiulu bisericeii noastre a reseritului se nu ne clatésca: ci tote ceremoniile, serbatorile, posturile cum pan' acuma asia si de acun nainte se fimu slobodi a le tiene dupa calindariulu vechiu; si pre cinstitul Vladic'a nostru Athanasie nime pan' in moartea santiei Sale se n'aiba potere alu clati din scaunulu santiei sale. Ci togmai de i se-aru templa morțe se stee in voi'a Soborului pre cine aru alege se fie Vladica, pre care santia sa Pap'a si inaltatului imperat se-lu intarésca, si Patriarchul de sub biruintia inaltei sale se-lu chirotoneasca, si dregatoriiloru Protopopiloru carii sunt si vor fi nici intrunu fel de lucru nime se nu se mestece, ci se se tie cum si pan' acuma. Ar' de nu ne voru lasa pre noi si pre remasitiile noastre intru aceasta asiedare, pecetile si iscaliturile noastre care am dat se n'aiba nici o taria. Care lucru l'amu intaritu cu pecetea metropoliei noastre pentru mai mare marturie”.

„Si astie ne unimu acei ce-su scrisi mai susu cum tota legea nostra, slujba bisericeii, liturgiia si posturile si darulu nostru se stee pre locu. En' de n-aru sta pre locu acela nici aceste peceti se n'aiba nici o tarie asupra nostra si Vladic'a nostru Athanasie se fie in capu (m. p.) si nime se nu-lu halbutalucească”.

Onorat Congres. Ce-i spus prin această scrisoare? E spus peste ori ce îndoială, că noi avem dreptul — pentru că așa am făcut legătura — ca să ne ținem în biserica noastră slujba noastră, cu liturgia noastră, cu posturile noastre și să ținem limba noastră, așa precum am primit-o dela strămoșii noștri. Și s'a precizat, că intrucât nu s'ar ținea aceasta nici legăturile noastre să nu aibă putere. (Așa să fie!) Și acum ce se întâmplă onorat Congres? Se întâmplă, că guvernul acestei țări încearcă la Preasf. Sa Papa dela Roma și pe la Majestatea Sa, ca ei să nu se țină de legăturile

aceste, ci să le rumpă. Ce trebuie noi să facem, când vedem, că cineva voiește să nu se țină de contractul încheiat? Noi trebuie într'un cuvânt și într'un glas, să spunem, că aceasta este o călcare a dreptății și că noi nu ne putem învoi la dansa. Dar nu numai legea și limba vreau să ni-o scoată din biserică, ci și obiceiurile noastre și ritul nostru, care se numește rit grecesc românesc, vreau să-l scoată din biserică și să bage în loc un rit grecesc unguresc. (Nu lăsăm! Să se ducă la ei!) E adevărat că guvernul unguresc și cei dela putere astăzi împreună cu câțiva rătăciți (Piară) se silesc să înduplece pe patronii noștri, pe Maj. Sa și pe Sfântul scaun apostolic, ca să se învoiască, ca în adevăr acest rit în biserică noastră să se schimbe. Noi însă trebuie, Onorat Congres, să trimitem rugare fiască, rugând să nu se înduplece la aceasta. (O voce: Să nu cuteze!) Nu numai pentru aceea, pentru că și Majestatea Sa și legile țării au aprobat această învoială încheiată prin decrete imperiale, prin vechile legi transilvane numite Aprobate Constitutiones și prin legile din 1868, ci și pentru aceea, că nici sfântul scaun apostolic și nici Majestatea Sa nu poate și nu are dreptul a schimba legea cuiva, de a-l scoate din o biserică și să-l pună în alta, de a-l strămuta dela un rit la altul ori cum ar fi acela. (Nu lăsăm). Are dreptate și are dreptul Maj. Sa și Prea sfântul Părinte, să înmulțească dieceze românești, să facă cinci dacă vrea, dar n'are dreptate să facă din patru dieceze românești cu ritul oriental românesc una a cincina ungurească, nici dintr'un singur suflet românesc măcar un suflet unguresc. (Puternice strigăte de „Să trăiască!”) Legea noastră conform bulilor papale este lege românească greco-catolică, cu rit oriental românesc și noi credem așa, și nu vrem să credem altfel — că suntem jurați la legea noastră strămoșească, la acea lege strămoșească, care apără națiunea română și limba română și la altar și pretutindeni, unde preoții lui pot să ajungă. (Trăiască!) Și noi nu voim, ca aceasta lege românească, în loc de a fi scut limbei și culturii noastre să fie o armă de a fi atăcați chiar în limba și cultura noastră, pentru care s'a făcut această biserică.

Dar onorat Congres, prin înființarea acestei noi dieceze se plănuiește încă ceva. Se plănuiește să se rupă un teritoriu întreg din provincia metropoliei noastre gr.-cat. unite cu Roma. Așa însă nu se poate, pentru că noi avem o altă lege făcută de însuși Prea Sfântia Sa papa dela Roma, în care este pus peste orice îndoială, că din această metropolie nimeni, nici când nu poate să ia nici o comună și nici un suflet fără învoirea noastră.

Onorat Congres, în momente istorice așa de grele cum sunt cele de acum trebuie fiecare să cunoască documentul pe care se bazează dreptu-

rile noastre. Aici sunt adunați peste 15.000 români, ar fi o mare groșală, dacă nu ni-s'ar cesti acel paragraf, care peste ori ce îndoială arată, că din metropolia noastră nu se poate lua nici măcar o comună, fără voia noastră. (Nu se poate!) În 1853 la Noemvrie 26 a adus sfântul scaun apostolic dela Roma bula numită „Ecclesiam Cristi” în care carte de lege pentru noi se zice următoarele:

„După ce și veneratul nostru frate arhiepiscopul din Strigonia ne-a împărtășit renunțarea sa de bună voie dela acest drept metropolitan pentru mai marea mărime alui Dumnezeu, celui atot puternic, pentru înaintarea religiei catolice și pentru mângâierea și binele sufletului românilor din proprie hotărâre cu deplina cunoștință a lucrului și după judecată malură din deplinătatea puterii apostolice dieceza Făgăraș, care încă dela înființare până în timpurile noastre a fost supusă dreptului metropolitan al arhiepiscopului dela Strigon — o scoatem de sub jurisdicțiunea aceluia scaun metropolitan și din supunerea față de acelui având învoirea sus amintită și o deslegăm din acel drept și din supunere cu autoritate apostolică așa ca șefii acelei dieceze de rit greco-gatolic unit precum și acele comunități bisericesti, cari sunt în ea, toate orașele, municipiile, satele, parohiile matre și filii asemenea ordinele călugărești, mănăstirile, instituțiunile de ori ce fel, atât bisericesti cât și lumești și cele ale or cărui ord. călugăresc, apoi toate persoanele de ambele sexe de ori ce grad, de ori ce ord. de ori ce condiție socială, să fie pururea pe-o formă scoase și eliberate de sub vechea jurisdicțiune și de sub ori care altă putere și prerogativă jurisdicțională a metropolitului din Strigonia, căroia erau supuși mai înainte”...

„Cari fiind așa cu auctoritatea noastră apostolică, din teritoriile diecezelor de Oradea-mare și Făgăraș și a celor două prin noi înființate, va să zică de Lugoj și Gherla împreună cu orașele, municipiile, satele și celelalte accesorii ridicăm și înființăm pentru toate timpurile Provincia bisericăscă gr.-cat. unită cu limba românească și cu scaun arhiepiscopesc metropolitan de Făgăraș al românilor greco-catolici uniți... Mui departe cu autoritate apostolică dăm și conferim aceeași nouă comunități bisericesti metropolitane de Făgăraș ca sufragane atât biserica episcopescă de Oradea-mare în Ungaria cât și bisericile episcopesti de nou prin noi înființate a Lugojului și a Gherlei împreună cu toate teritoriile, locuitorii și cu toate ce se țin de ele, așa ca susnumilele biserici episcopesti să fie supuse șefului metropolitan de Făgăraș, ce va fi după vremuri urmând ritul propriu fiind supuși în legătura dragostei”.

Ce însemnează aceasta Onorat Congres? După ce această lege adusă de prea sf. Părinte, întâ-

rită și de legile aduse la 1868 a pus peste ori ce îndoială, că părțile singurate ale acestei biserici nu pot fi supuse nici când nimănui altui, decât chiar metropoliei din Blaj, numită de Alba-Iulia și Făgăraș și episcopilor români greco-catolici. După ce aici e spus, că fiecare credincios, fie bărbat, fie femeie, fiecare parohie mică sau mare pentru toate timpurile este scoasă de sub altă putere bisericăscă se poate ca așa fiind întărite drepturile noastre 104 comune și 76.000 suflete să fie scoase printr'o trăsătură de pană de sub puterea metropoliei noastre și să fie puse sub altă putere bisericăscă fără învoirea noastră? (Nu se poate!) Insași bula mai nainte citată spune că scoate diecezele de Făgăraș și Oradea-mare de sub puterea metropolitană a Strigonului „după ce acestu s'a învoit” la aceasta. S'ar putea acum, ca o parte a metropoliei noastre să se rumpă dela noi fără a fi întrebate și contra voinței Metropolitului nostru? Ce oameni am fi noi, dacă am lăsa fără un cuvânt să se întâmple aceasta sfruntare pe capul nostru? (Nu lăsăm!) Vă întreb: Dacă oile, cari sunt într'o turmă se adună frumos la oaltă să se apere cu puținele lor puteri, atunci când văd că vine lupul din depărtare, ca să rumpă din ele, numai noi românii să nu stăm laolaltă, să ne apărăm drepturile bisericești și limbei noastre. (Uniți suntem, uniți să fim!) Eu cred Onorat Congres, că atunci când este vorba de a ni-se lua limba pe nedreptul, atunci când este vorba să ni-se rupă metropolia noastră fără drept, atunci fiecare din noi e îndatorat a striga din toate puterile sufletului său: Nu ne învoim la aceasta! (Nu ne învoim!) Avem datoria de a spune, că noi ne ținem de legea pe care ne-au făcut-o strămoșii noștri (Așa-i!) și pe care au pecetluit-o ei cu subscrierile lor și să strigăm, că noi ne ținem de legile pe cari Prea sfântul părinte și înaltul împărat Majestatea Sa ne-au asigurat prin legi pentru toate timpurile și a căror îndeplinire o pretindem cu toată tăria. Noi nu putem crede, că sfântul scaun apostolic dela Roma, care însuși nu pe puterea forței brutale, ci pe puterea forței morale, a dreptății și a dreptului pe care nu eu milioane de baionete, ci eu puterea etică a adevărului le susține — să disconsidere dreptatea și dreptul numai pentru aceea, că cei în puterea fizică azi mai tari decât noi o pretind așa. (Așa-i!)

Dar onorat Congres, întreb eu: De ce noi, pe lângă apărarea limbei și integrității Metropoliei noastre, suntem în contra bisericești, care se înființează acum? Suntem pentru aceea în contra, pentru că biserica aceea nu se plănuiește, ca să slujească trebuințelor sufletesti ale oamenilor, ci se face pentru aceea, ca să servească trebuirilor politice ale aceluia, cari sunt astăzi la putere. (Așa-i!) Nu e vorba despre aceea fraților și Onorat Congres, că aceia, cari se vor băga în biserică aceea să se poată mai bine ruga lui Dumnezeu,

BASARABIA*)

De Riria.

Un secol și-a rotit arcanul

In mersul lui neîntrerupt,

De când din plaiul României

O mână vitrigă a rupt

Trupul mezinei ei iubită

Și la încins cu vistavoii

Ca s'o doboare... Se înșală!

Rămas-a sufletul la noi!

Căci nu-i pierdut pentru vecie

Din crugul lui nici un pământ,

Cât îl mai leagă încă duhul

Și al mamei neuitat cuvânt.

Izvoditorul de noroace

In umbra vremii nu se lasă;

*) Poezie declamată la festivalul comemorativ din Iași.

Se svârcolește în tăcere

Pân' rupe jugul ce'l apasă.

Și-atunci, s'abale cu putere

Spre cugetele tuturor,

Ațâță voile sleite

Și leagă rănile ce dor.

Să fim cu toții trezi și limpezi!

Voi frați iubiți de peste Prut,

Să vă țineți limba străbună

Să nu vă nșiorați de knut!

Căci nici nu știm malta voie —

Care-a schimbat spinii în flori

Și care pe Român purtat-a

Prin umbre adânci și falnici sori —

Cum va schimba Prutu'n cărare

Și knutu'n fluer fericit,

Să cânte doina înfrățirii

In crîngul țării re'ntregit.

Moartea lui Savonarola

Din „Renașterea lui Gobineau

Trad. de Hie Maria

La locul de judecată

Florența. — Eșafodul.

Un pod ambulat, construit din scânduri, conduce dela Rînghiera la terasa cu rugul ridicat. — Mulțimea e adunată; câțiva copii ascultă cu bricegile bețigașe.

Un cetățean: O să avem să așteptăm mai bine de un ceas. Credeți-mă. Cunoșc eu prea bine pe stăpânitorii noștri! Nu-și dau nici o osteneală să ne facă bucurie. De ce nu mai stăm sub oblăduirea lui Lorenzo Magnificul sau a ilustrei sale case?!

Al doilea cetățean: Eu cred că va trebui să ajungem într'o zi iarăși acolo.

O femeie: Ah! frumșetea de băiat. E al d-tale, Monna Tereza?

A dou femeie: Da, dragă. E cel mai în vârstă.

Prima femeie: Vino la pieptul meu, îngerașule! Ian te uită, ce mai păr frumos negru!... Ce faci pe acolo, cu prietenii tăi de omenie?

Copilul: Ne ascuțim bețigașele.

Al doilea cetățean: Hei, deșteptule, ce aveți de gând?

Copilul: Vrem să înțepăm tălpile și picioarele lui Fra Girolamo, când o să treacă podul. O să ne ascundem sub pod, și... hârș, hârș! (risete.)

Notă: Fra Girolamo = Fratter) Girolamo Savonarola. Frater = călugăr.

fără e vorba, ca acci credincioși să fie rupți dela limba și naționalitatea lor.

E adevărat, că aceștia nu spun când scriu scrisori la Majestatea Sa și la Roma, nu spun lucrurile acestea, fără spun, că atâtea sute și mii de maghiari vreau să aibă și ei limba lor în biserică. Dar onorat Congres, lucrul nu stă așa, căci unguri adevărați de legea aceea, pentru care fac biserică nu sunt în țara aceasta. Sunt numai români, sau ruteni, acei cari numai din vitregimea timpului și-au uitat limba pentru un moment. Dar aceia Onorat Congres și astăzi se fălesc spunând, că ei sunt români. (Așa-i!) Ei și astăzi plâng de durere, când văd, că și-au uitat limba învățată dela mama lor, dar niciodată nu vin să spună că sunt unguri, fără spun cu fală, că sunt români, frați ai DVoastră. (Să trăiască!) Că lucrul acesta e adevărat dovedește împrejurarea, că chiar în această adunare se înfățișează foarte mulți din ei spunând, dacă nu în limba românească, dar în cea ungurească că nu vreau altă lege, fără numai legea noastră.

Prin urmare Onorat Congres, după ce înființarea acestei biserici, este împotriva națiunii noastre românești, a limbei noastre, împotriva scrisorii, pe care au subscris-o înaintașii noștri, după ce este în contra drepturilor asigurate prin bulele papale și în contra legilor acestui stat, trebuie să adăugim o hotărâre, în care să spunem, că nouă această biserică nu ne trebuie. (Aplause prelungite.) Și să spunem, că nu ne învoim să se rupă nici măcar o comună și nici un singur suflet, din corpul națiunii, (Nu lăsăm!) din corpul bisericii, dela sânul sfintei noastre legi strămoșești! (Nu lăsăm!)

În urma acestora în numele comisiunii esmise rog onoratul Congres să binevoiască a aduce următoarea rezoluțiune: (Urmează rezoluțiunea amoscută).

Naționalitatea unui popor nu o constituie numai limba lui, ci întreaga lui viață sufletească, toate tradițiile, toate aspirațiunile sale și întreaga sa făptuire. A spune, că frații noștri lipsiți de limba lor sunt maghiari, e o veleană apucătură pentru a justifica înființarea bisericii grecești maghiare în scopul, ca prin ea și alții mulți să se urmărească să ne uităm, să ne pierdem limba românească și atunci despre noi tot să poată spune ei că suntem maghiari. Ei vreau prin această biserică maghiară ridicată acum numai în părțile extreme ale românilor, cu încetul să intre vână la inima corpului nostru național, să ne distrugă pretutindenea în toată întinderea noastră așezămintele bisericesti naționale.

Ei vreau ca prin această biserică să câștige un mijloc pentru ajungerea scopurilor lor politice, cari nenorocesc țara întreagă, pe noi ne constrâng la o extremă sforțare de apărare proprie.

Onorat Congres! Memoriul, care va fi să se trimită la Sfântul părinte în Roma, îl va ceti îndată înaintea D-voastră d-nul dr. Alesandru Vaida-Voevod. Eu Vă rog pe D-voastră să binevoiți a primi proiectul de rezoluțiune. (Se primește!) Să binevoiți a primi memoriul, care să va ceti. (Primim!) Dar mai ales Vă rog un lucru, (Să auzim!) Vă rog, ca precum înaintașii noștri la timpul lor au luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viață, așa și D-voastră să luptați tot asemenea. (Luptăm totdeauna!)

Onorat Congres! Noi vom face tot posibilul, ca să se audă glasul nostru acolo unde să diriguiește soarta popoarelor. Dacă însă cu toate protestările noastre, totuși s'ar întâmpla să se înființeze acest episcopat grecesc maghiar, noi să luăm o făgăduință, ca limba care ne-a dat-o Dumnezeu și legea noastră strămoșească românească nu o lăsăm să ni-se iele prin nici o iscălitură potrivnică. (Nu lăsăm!) Noi să făgăduim, înaintea sufletului nostru și înaintea lui Dumnezeu (Voci: Cu jurământ!) că ori cât s'ar șterge limba noastră pe hârtie, noi să nu o ștergem din mintea și din sufletele noastre și să nu o lăsăm din biserică noastră. Cei puternici pot face multe hârtii și multe iscălituri, dar viața oamenilor nu o pot șterge. Viața noastră nu plătește nimic, fără limba și fără legea noastră. (Așa-i). Noi cu toții apărând legile noastre strămoșești, apărând limba noastră să apărăm viața noastră românească, de care nu este iertat să ne lăsăm. (Călduroase ovațiuni prelungite.)

Diplomele puternicilor zilelor se îngălbinesc și putrezesc, dar credința tare și vie, cea din suflete și puterea de viață a unui popor viguros și credincioși așezămintele sale dela strămoși erizite, dăinuiește în toate timpurile și va învinge toate piedecile puse în chisoavele timpurilor potrivnice.

E vorba azi de limba și legea noastră și pentru a apăra legea și limba noastră nici o jertfă nu e prea mare. (Călduroase ovațiuni și aplause prelungite.)

INTERNE

Ungurii în Bosnia și parlamentul austriac.

Abia încorporată Bosnia la monarhie, imperiaștii s'au și năpustit ea o ceată de lacuste lacome asupra provinciei, cu gândul că prin îndrăzneală și acțiune grăbită vor putea crea relațiuni de drept public favorabile lor. Aveau tendința declarată și știută de toată lumea, să-și câștige rol dominant în Bosnia, și poate în fundul inimii multora licărca nădejdea că odată și odată o vor putea stăpâni cu desăvârșire, întinzând și asupra ei molochul maghiarizator. Pe de altă parte

vedeau sesit cel mai bun prilej de a-și plasa și restul de gentri scăpătați, pentru cari nu mai găsiseră funneții și sinecure în patria mună.

În ședința de ieri a parlamentului din Viena d. profesor Redlich, referentul proiectului de lege chemată să reguleze raporturile de drept public ale Bosniei cu monarhia, făcând un lung istoric al anexiunii, constată că *pretenziunea ungarilor ca Bosnia și Herțegovina să fie anexate la Ungaria, stă în directă contradicție cu starea actuală de drept public*. La urmă propune ca parlamentul austriac să protesteze cu toată hotărârea împotriva concepțiunii, exprimată în proiectul de lege ungar, că Ungaria ar avea, în virtutea drepturilor sale istorice — stând adecă principii acesteia în răstimpuri în raport de vasalitate față de regii Ungariei, — drept de prepotență în provinciile anexate.

„Az Ujság” în primul său articol de astăzi, după ce-și varsă tot veninul asupra profesorului lui Redlich și nici nu ne îngrijorăm prea mult nificative:

„Dar în sfârșit puțin ne pasă de protestele Redlich, încheie cu următoarele cuvinte semcă cercurile socotesc rezolvită pentru totdeauna situația de drept public a provinciilor anexate pe baza parității. Când vom crede sosit momentul decisiv în această chestiune, vom și face ca spiritul dreptului public ungar să se valideze deplin și nealterat.

16 Maiu 1912 în Iași

Te-Deum-ul. — Procesiunile. — Conferința d-lui A. D. Xenopol.

Iași, 17/30 Iunie.

A fost — deși fără pregătiri serioase — o sărbătoare măreață, în care revolta și indignarea, împotriva furtului săvârșit acum 100 de ani de ruși în dauna noastră, au izbucnit în chip spontan, și paralel cu o caldă manifestație de dragoste față de ropsiții frați de peste Prut.

Străzile aveau înfățișarea unei zile de sărbătoare națională: la casa ori cărui bun român era arborat drapelul tricolor — deastădată însă cernit, făcând pe oricine să tresară ca la amintirea unui gând urit. În adevăr, ca un vis urit, pe care cu greu ne vine să-l credem, au trecut o sută de ani de când un hotar fictiv și totuși blestemat

Prima femeie: Ce mai tartori doamne! Ce mai tartori! Vino, dragă, să te iau în brațe! Ce drăguț mai e!

Primul cetățean: Fericite statele, în cari copiii învață la timp potrivit să armonizeze cu opinia publică!...

Pe eșafod.

Fra Girolamo, Fra Silvestro, Fra Buonvicini. — *Fra Nicolini*, călugărul, care a spovedit pe Fra Girolamo.

Fra Nicolini: (lui Girolamo) Nu îndrăsnese să-ți vorbească, tatăl meu, de rezignație, ție, care te-ai rugat atât de mult pentru poporul acesta nevinoat!

Fra Girolamo: Binecuvântă-mă!

Fra Buonvicini: Vai, aș suferi și mai mult spre gloria lui Dumnezeu! De ce să nu ne ardă, înainte de a ne spânzura? Așa glăsuiește textul osândeii.

Fra Girolamo: Prietenul meu, fiul meu — nu uita că avem să îndeplinim numai voința Aceluia, care e în cer!

Fra Silvestro: Vreau să vorbească mulțimei acesteia amăgite.

Fra Girolamo: Nu, Silvestro, dacă mă iubescți, nu-i spune nici un cuvânt! — Biaba Florență! ... Biată Italie!... Atât de mare mi-a fost dorința să le mântui!... De ce ne lasă să așteptăm atâta?

Căpitanul Giovachino: Asta-i vina moștenitului aluia de episcop de Vaison, care — în loc să vină și să vă desbrace de rangurile voastre, după cum

are misiunea — nu mai găta poveștile, vorbind cu comisarii!

Mulțimea înaintea rugului și a spânzurătoarei.

Popor, călugări, cetățeni, femei, copii.

Un bărbat: L-au schingiuit a naibii pe ticălosul de el!

O femeie: Ce i-au făcut?

Bărbatul: L-au bătut cu nuiana de vre-o șase ori, și mai mult. Asta-i grea pedeapsă, taci că-i bine! E bătut măr, de toate părțile! (rîsete.)

Un copil: Bine i-au făcut!

Un neguțător: Tartore, trebuia să-ți dea și ție tocmăi așa cu nuiana, fiindcă mi-ai spart oglinzile din prăvălie, adineaori, acum patrusprezece zile.

Copilul: Ce naiba! Mi-au spus să le sparg și le-am spart!

O femeie bătrână: Are dreptate copilul! Toți am fost purtați de nas de ticălosul ăla, care ne-a osândit să postim cât ține anu!

Un meseriaș: Da proști am mai fost!... A!... Urcă acum scara! E sus... N'au să-l arză de viu?

O fată tânără: Așa cred. Spune-mi, domnule soldat, n'au să-l arză?

Soldatul: Mai întâi au să-l spânzure, mult drăguță domnișoară.

Fata tânără: A, ce păcat! Am venit de atât de departe ca să văd și eu priveliștea asta! Mulțămesc, domnule soldat!

Soldatul: Bucuros, drăguțo. Poți să vii mai

înainte, dacă vrei. Pune-te înaintea mea... O să vezi mai bine.

Fata tânără: Zău așa. Vino și tu Mariano! ...Vai, te rog, nu mă apuca așa de tare de mijloc!... Cine sunt ăilalți doi, cari se urcă pe scară cu Fra Girolamo?

Un lăcătuș: Cum, nu-i cunoașteți? Eu, care vorbesc acum cu d-ta, n'am scăpat o singură predică de a lor, când eram purtat de nas de ei! Este Fra Silvestro și Fra Buonvicini!

Fata tânără: Ce palizi mai sunt!

Un măcelar: Da zău, asta-i fiindcă i-au schingiuit cum se cuvine!

Fata tânără: Te rog, Domnule soldat, lasă-mă să plec!... Spune-mi mai bine ce fel de domni sunt ăia doi, cari fac atâtea semne prin aer, pe tribună?

Soldatul: Draga mea, ăia sunt comisarii apostolici!... Ii cheamă... Pe cuvântul meu, (la dracu!) le-am uitat numele! Mai bine să-mi spui d-ta unde locuiești!

O doamnă bătrână: (cu un cățeluș în brațe) Să fie adevărat că l-au pișcat pe venerabilul Fra Girolamo cu cleștele înroșite?

Un cetățean: Avem temei să credem așa ceva. E însă cu puțință să mă înșel și să Vă port în rătăcire, ceea ce m'ar omori mult, vă rog să-mi credeți.

Doamna cea bătrână: Iți sunt foarte recunoscătoare pentru bunăvoința d-tale. (Cănele latră pe cetățean). Ține-ți gura, nu lătra, puiule. Iar-tă! Doamne! o face fiindcă nu te cunoaște.

a reușit să despartă în așa chip rude apropiate și frați, încât, în straturile în cari conștiința e mai puțin dezvoltată, acei de acolo nu știu de existența celor de aici, iar aceștia de aici nu știu de existența celor de acolo...

Așa e cunoscut Iașul ca un lăcaș al tristeții. Acum pare și mai trist, cu toată strălucirea soarelui, care simboliza parcă în această zi de doliu în razele sale speranțele noastre viitoare.

Tăcerea care caracterizează orașul nostru era acum mai accentuată; spectacolele au fost contramandate; armata era consemnată în cazărni, în vederea „unor eventuale demonstrații”, cari nu puteau avea loc decât în celebra imaginație a poliștilor noștri; toți avocații în de comun acord, după o hotărâre anterioară, n'au plecat în procesele ce le-au avut astăzi, pentruca astfel instanțele judecătorești să nu poată ținea ședințe; toți studenții și o bună parte dintre elevii școlilor secundare s'au abținut dela cursuri din propria lor inițiativă, căci oficial nu se putuse lua hotărârea ca ele să fie contramandate; cu un cuvânt toți își pregătiseră sufletele pentru apăsătoare momente prin cari aveau să treacă.

La Te-Deum-ul ce s'a oficiat la Mitropolie la ora 10 a. m. de către Arhiepiscopul Antim Petrescu Botoșineanul, asistat de numeroși clerici, a luat parte un public atât de numeros încât abia îl mai cuprindea spațioasa noastră Mitropolie. Studenții și o bună parte din public purta cocarde tricolore cernite.

Cu o dureroasă și sinceră strângere de inimă au salutat cu toții serviciul divin, oficiat în cinstea boierilor moldoveni cari au protestat la 1812, printr'o anafură către domnitorul Scarlat Calimach, contra

răpirii Basarabiei de la „sfâșiata Moldovă”. Mai ales momentele în cari au fost pomeniți acei boieri, au produs o profundă impresie, care a mișcat puternic inimile tuturor. Iată numele celor pomeniți: Gherasim episcopul Romanului, Meletie episcopul Hușului, Costache Ghica logofăt, Iordache Canta logofăt, Constantin Balș logofăt, Sandu Sturza hatman, Grigore Sturza vistiernic, Lupu Balș vornic, Dimitrie Sturza vornic, Constantin Balș vornic, Alecu Balș vistiernic, Grigore Ghica vornic și Dimitrie Bogdan vornic.

De neuitat este pentru ceice au ascultat-o și frumoasa rugăciune ocazională, rostită de arhiepiscopul Antim, în sunetele sonore ale clopotelor.

După terminarea serviciului divin s'a format de către cei de față un măreț cortegiu de peste 1000 de persoane, care, cântând „Deșteaptă-te Române”, „Pe-al nostru steag” și „La arme”, a mers până în fața Unirei, unde după cât-va cuvinte roșite de d. profesor Gh. Bogdan, s'a risipit în liniște.

În acelaș timp la toate școlile câte-un profesor a explicat elevilor însemnătatea comemorării zilei de 16 maiu.

Ziarele locale au apărut alaltăieri și eri („Unirea” apăruse de duminică) îndoliate, cu un bogat sumar ocazional. Tot eri a apărut o foaie festivă unică, intitulată „Basarabia”, cu articole de d-nii profesori A. D. Xenopol, P. Rîșcanu, A. C. Cuza etc. S'a pus în vânzare de-așemenea o broșură cu noțiuni geografice complete asupra Basarabiei, datorită studentului basarabean Pan. Halippa. Produsul vânzării acestei broșuri e destinat tipăririi în Chișinău a unei cărți de cetire pentru Moldoveni.

Seara a avut loc, în fața unei asistențe foarte numeroase, festivalul anunțat.

Serbarea s'a deschis prin „Imnul regal” și „Deșteaptă-te Române”, executate de fanfară. A urmat apoi magistrala conferință a d-lui profesor A. D. Xenopol, un discurs al președintelui Centrului studențesc și un mișcător cuvânt al d-lui State Dragomir, artist, român din Basarabia.

S'a recitat apoi „Basarabia” de d-na Riria Xenopol, „Moscovia” de I. U. Soricu, „La arme” de Eminescu etc. S'au cântat de către excelenții cor mitropolitan diferite cântece ocazionale și festivalul a luat sfârșit prin reprezentarea unor splendide tablouri alegorice aranjate de d. Sf. Dragomir și executate de artistele teatrului național: trecutul, prezentul și viitorul neamului românesc — cari au stârnit în public un entuziasm indescriptibil.

După isprăvirea programului s'a format iarăși un imens cortegiu, care, în frunte cu fanfara, a făcut o frumoasă procesiune pe străzi, cu care ocazie s'a făcut o călduroasă manifestație de simpatie d-lui profesor A. D. Xenopol, care, precum se știe, a dat din Iași semnalul organizării manifestațiilor de protestare contra serbărilor rusești din Basarabia, prin cari vecinii de peste Prut au deschis o dureroasă și veche rană a noastră.

Manifestația aceasta din Iași și cele similare din întreaga țară dovedesc cu hotărâre un lucru: că o opinie publică românească conștientă e pe cale de formație.

Căci, rar a mai fost dat să se vadă în România o manifestație, necomandată de autoritățile oficiale, atât de înaltă și care să se generalizeze cu iuțeala fulgerului în toată țara (nu trebuie uitate nici ecourile îmbucurătoare din Bucovina și Ardeal), numai în urma apelului unei societăți particulare, Liga Culturală.

Și lucru neașteptat, știrile venite din Basarabia ne asigură că acolo programul plănuț de autorități, în tovărășie cu nobilii renegați și episcopul Safirin, a fost redus mult de tot. Și știți care e cauza? — *Rezerva populației moldovenești*. E și acesta un semn îmbucurător, asupra căruia cred că voi mai reveni într'o viitoare corespondență, până la care știrile din Basarabia vor fi confirmate.

Prea a fost interesantă conferința ilustrului profesor d. A. D. Xenopol, pentruca să nu mă încerc să fac un cât de palid rezumat-al ei.

D-sa începe prin a arăta că prin puterea însăși a evenimentelor și prin dorința de expansiune a statelor mari, acele mici sunt expuse a fi descori jertfite, prin actele nedrepte ce le sufer. Una dintre cele mai strigătoare și mai flagrante este răpirea Basarabiei.

D-sa face apoi un scurt istoric al chipului cum ne-a fost răpită, arătând în esență că rușii se dădeau drept apărători ai Moldovei și de aceea declarară război turcilor; iar la pace se despăgubesc pe socoteala provinciei apărute. Distinsul orator arată apoi cum chiar în timpul războiului armatele rusești uitaseră proclamația guvernului și împăratului că vin să apere de turci o provincie creștină, și s'au apucat să jăfuiască pe bieții Moldoveni într'un mod neînchipuit de sălbatic. D-sa tratează apoi chestiunea reluării de către ruși a celor trei districte din sudul Basarabiei, înapoiate Moldovei prin convenția de la Paris. În această împrejurare nedreptatea comisă de Rusia este încă și mai mare deoarece prin războiul dela 1877, România ca aliată a Rusiei, ajutase marelui imperiu la câștigarea victoriei și ajutorul ei fusese așa de însemnat că fără el, războiul ar fi fost pierdut de către ruși. Și cu toate acestea, la încheierea păcii, rușii se despăgubesc — chip de la turci — reluând României — aliata lor — cele trei districte. Este actul cel mai nedrept care se poate închipui și care apare într'o lumină cu atât mai nefavorabilă cu cât a fost comis de un popor ce se pretinde pravoslavnic și apărător al dreptății.

„Cel puțin dacă Rusia din... înalte motive politice nu ne poate restitui Basarabia cum o cer chiar câțiva ruși înțelepți, să învoiască românilor din Basarabia cultivarea graului lor în școală și biserică; să le învoiască crearea de așezăminte cari să desvoalte naționalitatea, pentrucă din trupul lor, o parte din țară, să nu le rupă din neamul lor o parte din suflet”.

St. P. Moldovanu.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Cetățeanul: Așa e obiceiul soiiului ăștia de patrupeze, așa se poartă ele! N'are de-a face, mult stimată doamnă. (Se îndepărtează.)

Pe eșafod.

Cei trei osândiți, Episcopul de Vaison, călugări dominicanii, Gâzi.

Episcopul: Fra Sebastiano, ia omului acestuia haina sfântă a ordului vostru!... Desbracă-l de tot! Lasă-l numai în cămașe! Ai isprăvit?... Bine!... Și acum, Savanarola, te despart de cei credincioși și de cei fericiți!

Savanarola: Ce-ai spus mai pe urmă nu'ți stă în putere!

Episcopul: Ați desbrăcat și pe complicii lui?

Fra Sebastiano: Da, Prea sfinția Ta, n'au decât cămașa, ea și el.

Episcopul: Să-i vadă și el cum îi execută. Călăule, fă-ți datoria!

Fra Silvestro: In manus tuas, Domine. (Îl spânzură.)

Buonvicini: Acum e rîndul meu, nu-i așa? Rămâi cu bine, Fra Girolamo!

Savanarola: Încă o clipă, vrei să zici. (Călăii spânzură pe Buonvicini.)

Episcopul: Și acum tu — capul ereticilor! (Savanarola privește mulțimea, călăii îl prind să-l spânzure.)

Pe locul de spânzurătoare.

Un cetățean: (femeii sale) A fost o ceremonie frumoasă, ai putea zice chiar: impozantă!... Dar cred că are să plouă... Vino să plecăm acasă!

Nevasta lui: Da, puinle, mergem acasă! Mi-e frică să nu capăt un guturai!...

EXTERNE

O acuză contra Italiei. „Temps”, ziarul semi-oficios al guvernului francez a acuzat Italia, că s'a purtat perfid față cu aliații săi, pentru că în Racconigi între regele Italiei și țarul Rusiei s'a încheiat o înțelegere, care vatamă interesele Austro-Ungariei în Balcan și totodată și cele ale imperiului german și ale Franței. Ziarul italian „Tribuna” răspunde la acuza adusă de ziarul „Temps” și într'un articol inspirat oficios dovedește că înțelegerea din Racconigi concepiată de Tittomi și Iswolski au asigurat statul quo-ul în Balcan și aceste două mari puteri au declarat că interesele lor sunt reciproce și nu sunt contrare intereselor Austro-Ungariei, ceea ce dovedește și din împrejurarea că tot pe aceeași bază s'a făcut o înțelegere între Italia și monarhia austro-ungară. În comunicatul ziarului italian la sfârșit se spune că dacă diplomația franceză voiește să tulbure relațiile bune dintre Viena și Roma, va suferi un eșec, deoarece Italia trăiește în înțelegerea cea mai bună cu Austro-Ungaria.

Situația în Maroco. Situația francezilor în Maroco a ajuns foarte îngrijorătoare. Capitala Marocului e impresorată de triburile berberilor răsculați și garnizoana franceză numai cu mare greu mai poate respinge atacurile dușmanului, care din zi în zi tot crește. Francezii au lipsă de ajutorul cel mai grabnic. Fruntașii berberi au declarat războiul sfânt contra francezilor și lor s'au aliat 4 triburi mari, cari până acum erau cele mai credincioase francezilor. În Paris se speră că trupele de curând trimise vor înfrânge pe dușman și vor restabili ordinea în Fez. Insuși prim-presidentul Liautey spune în raportul său trimis la Paris, că situația în Maroco este extraordinar de gravă și neliniștitoare.

Agenția Havas a primit din Tanger o telegramă, după care triburile Ait Iussi și Ait Cegrusu au atacat orașul Sefru. Lupta a durat dela 10 ore a. m. până la 3 ore d. a., când dușmanul a fost alungat de trupele franceze cu baionetele.

Steagul cu chipul lui Muley Ibris este purtat în toate părțile Marocului. Acest steag stă în cinste foarte mare la musulmani și se zice că la vederea lui și cei mai pașnici musulmani devin fanatici.

Triburile, mai pașnice au fost amenințate de conducătorii răsculaților, că vor fi jefuite dacă nu vor lua parte în războiul sfânt contra francezilor.

Deputații crețani. O telegramă din Athena a anunțat că deputații crețani s'au hotărât că nu vor apare la ședința de deschidere a camerei grecești. Acum iarăși și-au schimbat planul. Intr'o conferință cu prim-ministrul Venizelos deputații crețani au stăruit din nou pentru ca să poată fi de față la deschiderea camerei. Venizelos la aceasta a convocat în grabă pe miniștrii la un consiliu, ca să se ia măsurile de lipsă față cu rezistența deputaților crețani.

Ministrul de justiție a făcut propunerea, ca deputații crețani să fie primiți în cameră și apoi camera să fie ajurnată până în octombrie. Propunerea aceasta însă ceilalți miniștri au respins-o ca anticonstituțională. Prim-ministrul a declarat, că puterile protectoare sunt pregătite să ocupe din nou insula Creta și dela intențiune absteau numai în cazul dacă deputații crețani nu vor fi primiți în camera franceză. Ministrul de justiție după aceste și-a dat abdicarea, care a și fost primită.

Comemorarea răpirei Basarabiei

Muzeul de lucruri românești din Basarabia. — Gheorghe Bariț. — Academia Română.

București, 16 Mai v.

A început aici sărbătoarea marelui dureri a neamului nostru.

Dela Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor și până la Ateneul Român, calea Victoriei e împodobită cu tricolorul național, cernit, de data aceasta, în zăbranicul durerii.

Între *Ligă* și *Ateneu*, între locașul instituției care reprezintă aspirațiile către idealul suprem al neamului nostru de pretutindeni și între templul luminei, în care se slăvesc zilele de biruință și se comemorează dureri naționale, din cari, în chip egal, se culege învățătura și pleacă îndemnul — între *Ateneu* și *Ligă* atârână, cernit, tricolorul, semnul al *durerii* și al *nădejdi* noastre.

Ziarele sunt încadrate în doliu. Coloanele lor sunt toate, consacrate comemorării răpirei Basarabiei noastre. Ba de vre-o lună acuma în ele se vorbește zilnic, în locul întâi, despre Basarabia lui Ștefan cel Mare.

Basarabia e și acum a noastră. Pentru a se nimici neamul nostru acolo s'au folosit toate mijloacele pe cari le-a putut pune la îndemâna unei uriașe forțe brutale răstimpul unui veac întreg. Biserica, școala românească au fost sfărâmate, regiuni întregi de români au fost colonizați prin pustuirile Siberiei, — totuși 2 milioane de suflete din Basarabia smulși din pământul Moldovei se recunosc „moldovenii”, își păstrează obiceiurile, credințele, cânteccele românești, se știu sub blăstămăturii unei sorți rele și au nădejdea în vremuri de viață românească liberă pe pământul dintre Prut și Nistru.

Sufletul unui neam nu se distruge de nici o putere care se razimă pe nedreptate, fie această putere chiar și enutul aspru al *Rusiei Sfinte*. Asupra neamurilor, ca și asupra indivizilor, veghia ochiul neadormit al lui Dumnezeu. Ele sunt o alcătuire dumnezeiască, cum este și sufletul fiecărui ins în parte. Numai sub inspirația duhului național omul poate să tindă spre fericirea universală. Ca alcătuire dumnezeiască, națiile sunt apărute de dreptatea lui Dumnezeu. Ele nu mor câtă vreme au de partea lor *dreptatea*. Se sfarmă puterile mari — istoria numără atâtea! — cari au nesocotit dreptatea neamurilor.

Iată pentru ce neamul românesc în Basarabia este azi și va fi împotriva ori cărui atac al unei puteri ori cât de vrășmașe.

S'a deschis, în locașul Ligei Culturale muzeul de lucruri din Basarabia românească, alcătuit prin munca și stăruințele dlui N. Iorga.

Vechi manuscrise îngălbenite, cărți bătrâne, țesături, cusături din vremuri vechi ca și din timpuri mai noi, arătând toate stăruința neamului moldovenesc curat dincolo de Prut.

Sunt trei săli împodobite cu obiectele cari s'au împrumutat cu prilejul acesta.

În sala din mijloc sunt hărți de tot felul dela anul 1600 și până azi, relative la Basarabia, românești, italienești, franțuzești și rusești. Se vede și harta basarabeiană a statului major rusesc.

În altă sală se văd interesante stampe, reprezentând diferite scene dela românii basarabeni: un convoi de țărani români, în lanțuri, mânați din urmă sub loviturile enutului; — în alta se vede o scenă dureroasă a recrutării unor tineri basarabeni: flăcăii crunt loviți cu enutul, iar femeile și copiii, în jur, se bocesc.

Se văd aici acte vechi. Pe unul se află iscălitura lui Rukman, pe altul a lui Kiselef, consuli rusești.

Apoi cărți renumite, relative la Basarabia, cărți tipărite de Ruși în românește pentru Ro-

mâni, precum biblia, foaia parochială, etc. O altă secție e rezervată pentru scriitorii români din Basarabia. Donici, Stamati, Hașdeu, Al. Russo, Antioh Cantemir etc.

În încăperea cea de a treia se văd un număr foarte mare de variate cusături moldovenești, motive de artă națională, unele vechi de tot, altele mai noi, ori chiar noi de tot, în cari recunoști, în totul, sufletul nealterat al neamului nostru.

Ieri, la Academia Română, bătrânul academi-cian d. Dimitrie A. Sturza a rostit o cuvântare cu prilejul împlinirii unui veac dela nașterea celui dintâi mare apostol al regenerării neamului nostru.

Reproducem din frumoasa vorbire:

„...El a lucrat 27 de ani în mijlocul Academiei, înconjurat de admirațiunea tuturor pentru exactitatea îndeplinirii lucrărilor cari cădeau în sarcina sa, stimat și venerat de toți, pentru devotamentul ce-l încălzia întotdeauna față de cultura națională și pentru curățenia sufletului său.

„Ca o manifestare vădită a simțimentelor de cari era înconjurat în Academie, el a fost președinte al ei la 1893 ultimul an al vieții sale.

„Sufletul lui Gheorghe Bariț nu a cunoscut nici ambițiunea, nici vanitatea, cu atât mai puțin alte simțimente personale. El a trăit totdeauna o viață simplă și curată. Sărac s'a născut, sărac a trăit, sărac a murit. El a avut un suflet de adevărat apostol, care poate servi generațiilor viitoare ca o pildă vie pentru virtuțile unui fiu devotat al națiunii”.

Tot Basarabia noastră: Liga Culturală la Ateneul Român.

17 Maiu 1912.

S'a încheiat, aseară printr'un festival dat de Liga Culturală la Ateneul Român, sărbătoarea dureroasă a pierderii Basarabiei, seria actelor de protestare săvârșite aici cu ocazia sărbătorii, peste Prut, a răpirei jumătății dintre Prut și Nistru din Moldova Marelui Ștefan.

Sala Ateneului a fost înțesată de lume. Programul seratei a fost bogat și bine ales.

Di I. Livescu dela Teatrul Național a interpretat „Balada Prutului”.

S'a recitat „Oltul” lui Goga. „Doina” lui Eminescu de artiști dela Teatrul Național.

Di I. Irinescu dela Teatrul Național a interpretat, cu multă artă, „Sentinela Română” a lui Alexandri.

Elevele Azilului Elena Doamna au executat, în aplause bogate „Deșteaptă-te Române”, ascultat în picioare, „Cântecul Codrului”, „Hora Unirei”.

Urmează cuvântarea luminoasă, plină de avânt și de multă și sănătoasă învățătură a dlui N. Iorga.

Nu am venit aici, zice d-sa, ca să plângem, să oftăm, să ne bocim. Noi nu cerșim nimic, nimic nu așteptăm dela mila cuiva. Noi avem un drept, și dreptul acesta al nostru este o realitate. O țară nu însemnează anumite granițe, o clasă de funcționari bețivi, depravați și corupți, ci un popor care are anumite datini, anumite credințe, un trecut același, de bucurii și de dureri, o aceeași însuflețire pentru cele viitoare, — țara cea adevărată e poporul care e o națiune. Între Prut și Nistru trăiesc 2 milioane de Moldoveni, cari se recunosc a fi un același neam, cari nu și uită trecutul de glorie moldovenească, cari păstrează datinile și amintirile trecutului.

Noi nu suntem o nație de săraci, fără noroc, ci una care a fost mai de mult calea norocului.

Noi nu suntem umiliți pentru pierderea Basarabiei. Noi n'am fost învinși. Noi n'am luptat pentru apărarea ei, căci noi nu eram. Era atunci în 1812, aici epoca fanarioților, care stăpânise țara o sută de ani. Clasa de sus era străină ori înstrăinată, fără de cel mai elementar simț patriotic, poporul, țara cea adevărată era redusă la uni-

NEUMANN M.
croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::
ARAD
Mărfuri excelente.
Despărțământ special pentru comenzi după

Cronica feminină

Păcate

Mai zilele trecute o amică mi-a atras atențiunea asupra vitrinei unui evreu care are prăvălie pentru lucruri de mână, căci în vitrina aceea era espus un prapor cu inscripția românească. „Bine”, zice prietena mea „oare pentruce a trebuit să fie lucrat acest prapor românesc destinat pentru sfta biserică tocmai aici, tocmai la un jidan?” O jale m'a cuprins constatând în sufletul meu adevărul trist, că noi românii afară de puține excepțiuni toți avem păcatul a ne duce cu mult puținul nostru la jidovi! Că pentruce e așa?... Ar fi multe de zis, acum mă mărginesc însă a mai constata încă numai și acel păcat al nostru, că *nu prea arem spirit de întreprindere*. Bunul Dumnezeu în nemărginita sa înțelepciune s'a îngrijit însă, ca păcatele să se poată ispăși prin părere de rău și îndreptare și chiar pentru aceea, îmi iau *curajul* a face o propunere:

Să ne punem toate puterile morale și materiale și toată energia noastră și să deschidem și noi aici în Arad o prăvălie românească unde să valorizăm munca oboșitoare a țărăncelor noastre după merit — căci după cum astăzi să purcede și prin Jebel apoi două străine dau lucru țărăncelor și-l plătesc cu un preț bagatel, iar ele și-au făcut avere din câștigul înzecit, și așa se purcede pe tot locul.

Pe mine însă nu dorul de avere mă conduce, ci dragostea pentru țărăncele noastre, lor să le dăm prețul ce le compete pentru osteneala muncii lor, noi să ne îndestulim cu câștigul moral, de a ști că poți arăta lumii istețimea femeilor noastre, nu lăsați că cu lucrul lor plătit rău să se fălească alte națiuni. Având aceasta, am feri și pe d-nii preoți și alte persoane distinse i-am feri de greșala de a da străinilor să le lucreze obiectele destinate pentru bisericile românești.

Și până a ne ajuta bunul Dumnezeu să vedem acest vis împlinit, ar fi bine, ca cei cari comandă prapori, înainte de a face comanda tuturor obiectelor destinate pentru biserică, să se adreseze prima dată librărilor românești din loc., sau redacțiunii ziarului „Românul”, de unde cu drag li-se va spune cui să deie lucrul și comanda.

Numai curaj și încredere în bunul Dumnezeu și în puterile noastre proprii și vom avea prăvălii de lucruri de mână în toate centrele românești!

Arad, 1912.

Ombra.

Din împărăția noastră

Curățirea petelor de pe vestimente și rufe

Vestimentele și dacă sunt mai vechi, dacă au infășurare curată, fac cu mult mai bună impresie, decât un vestimant scump, dar plin de pete. Aceasta nu numai la doamne, dar și la domni. Când hainele domnilor sunt pătate, nime nu va

judeca pe cel care le poartă, ci pe soția lui, care sau că e cu nepăcare față de soțul ei, sau că e o econoamă slabă. Și una și alta e dejositor pentru o doamnă.

E dejositor și totuși durere, aflăm foarte multe cazuri unde doamna nu mai poate de gătită și încărcată de podoabe, iar pe bărbat nu'l poți deosebi dintre muzicanți; atât sunt vestimentele lui de neglijate.

O femeie isteată înjunjură contrastele acoste isbitoare și se îngrijește de curățirea vestimentelor ei, a soțului și a copiilor ei.

Pentru curățirea vestimentelor de postav sebevint, șitot ce e stofă de lână, căpătăm un fluid admirabil, după rețeta următoare:

3 litre apă de ploaie

Achii de panama de 10 cr. (Panama Wurzel.)

Le ferbem bine la foc domol căci lăsându-le să fiarbă prea tare, fac așa spumă mare, că fug din oală. După-ce a fert cam o oră, le luăm dela foc și le lăsăm să se răcească. Răcindu-se le scurgem în sticlă și turnăm peste ele: Tinctură de salmiac de 5 cr.

De câte ori avem ceva pete în vestimente, încălzim puțin din fluidul acesta și frecăm cu peria locul unde sunt petele, frecăm atâta, până nu mai e spumă de loc și lăsăm hainele astfel să se usuce și când vor fi uscate, pata trebuie să fie dispărută, dacă nu, purcedem din nou și atunci la tot cazul va dispărea. Cu acest fluid se pot curăți și reverenzile, covoarele și mobilele.

În haine albe, cari au copcii spălându-le adeseori capătă pete de rugină, încât o haină albă astfel pătată, nu mai poate fi îmbrăcată, deci ori unde am avea pete de rugină acele se scot cu fluidul următor:

$\frac{1}{2}$ deci oțet mai slab,

$\frac{1}{2}$ deci apă de ploaie

și sare de luțernă (kleesalz) de 3 cr. ferte bine într-o uleică, și până e caldă încă apa, udăm bucățile pătate cu rugină și numai foarte puțin o frecăm în degete și sub chii noștri, vor dispărea petele.

Rozalia.

Consecințele războiului.

Tripla-alianță și Tripla-înțelegere în Orient.

În decurs de două săptămâni italienii au ocupat unsprezece insule din arhipelagul turec. Flota italiană operează în Marea-Egee cu o siguranță și o înțeleală nimitoare. Nu va trece însă o săptămână și întregul arhipelag turesc va fi în stăpânirea Italiei, căci nu începe nici o îndoială că italienii nu se vor opri la jumătatea drumului și vor termina opera de cucerire. Ocuparea ultimei insule rămasă încă în stăpânirea turecilor, Cos, este iminentă.

Am spus, în articolele precedente, că Italia avea nevoie de această acțiune energică în Marea-Egee spre a lovi mai simțitor pe turcii, cari nu perdeau aproape nimic în Tripolitania și Cirenaica ne când Italia a trebuit să cheltuiască mult sânge și mulți bani cu războiul în Africa.

Se pare însă că lucrurile nu se mărginesc aici. Acțiunea italianilor în apele Turciei europene, care la început era numai un mijloc, un mijloc de a cauza pierderi turecilor, de a o teroriza, de a o sili să încheie pace, a devenit acum un scop. Când privim la avântul de cucerire al Italiei în Marea-Egee nităm că era vorba ca această acțiune să fie ceva trecător, să fie o simplă manevră militară spre a speria pe turci. Impresia noastră că Italia își ia rolul de cuceritoare în serios, devine din ce în ce mai deslușitoare, mai puternică.

Italianii au început să se instaleze în insulele de curind cucerite. Ei nu s'au mulțumit a ocupa porturile acelor insule, ceea ce din punctul de vedere militar al siguranței flotei italiene ar fi fost suficient, ei au pătruns în interiorul lor, au

lință și sărăcie. Ea n'a luptat. Nu numai că n'am fost învinși în 1812, dar am ajutat pe cei ce azi se serbătoresc ca învingători ai noștri.

România nu *erc* în 1812, și nici se prevedea că *ar fi* vre-o dată cu puțință. Dela noi n'au smuls atunci, învingându-ne, nimica Rușii. Există numai neamul nostru, și el, strivit sub vitregia vremii, nu'și putea desfășura conștiința. Astăzi *suntem* ca putere conștientă. *Durerea* ne stăpânește astăzi, nu *rușinea!*

N doare că nu ne găsim *eroul* tragediei din 1812. Dacă l-am găsi, durerea noastră cu cât ar fi mai ușoară! E trist pentru un popor când nu'și găsește eroii nenorocirilor. Să știi că cineva a căzut vitejește, ca înaintea amintirii lui să ne prosternem acuma. Durerea noastră cu cât ar fi mai ușoară! Nu s'a găsit atunci un singur boer care să știe că-i român și că are o țară. Un singur glas de protestare nu s'a auzit atunci.

Astăzi nici slujba bisericească n'am știut pentru cine o facem. Ne-am rugat pentru flăcăii Basarabiei noastre duși să ridice din noroiu, în Japonia îndepărtată, steagul împăratului, în țara căruia ei, îndură suferințe de iloți pe pământul bătrâneții și glorioasei Moldove.

În 1806, un domn grec, boieri cari nu știu de ce nație sunt. Cel mai greu moment pentru noi.

Ostașii noștri nu s'au luptat atunci. Am suferit pe urma înfringerii turcilor. Am luptat pentru robia noastră. Ostașii noștri cei mai buni erau în rândurile rușilor. În 1812 și 1878 am căzut prin greșala noastră, nu prin înfrângerea altora. Când un popor e slăbit prin înfrângere, nădejțile îl pot părăsi în chip firese, dar când a căzut prin o greșală a lui naivă, cinstită, prin această nobilă virtute a cinstei pe care o cred în jurul lor, acel popor se reculege.

Un popor nu se poate sprijini pe altă energie, decât pe energia sa proprie, nu trebuie să privească spre alt cer, decât spre cerul idealului său.

Un popor nu ingenuche ca să ceară ca o pomană dreptul său întreg, ci îl cere prin avântul nebiruit al sufletului său și cu mâna sa înarmată. Nu petiții, cari ne umilesc, trebuie să facem acum. Apoi noi n'avem nevoie de revoluția materială a rușilor. Nu pe urma ei să așteptăm conființirea drepturilor neamului nostru dincolo de apa Prutului. Avem nevoie de revoluția noastră *morală*.

Nici prin petiții umilitoare, nici ascultând glasul nesincer al vre-unui Durnovo, nici așteptând revoluția în hăcșul împărăției din miazănoapte, nu ne pregătim pentru drumul cel lung care duce la victoria noastră. Altfel să fie munca noastră!

Noi suntem numai câțiva, și am știut să dăm, cu avântul nostru, atâta măreție unei zile ca aceasta.

Sus glasul nostru nu pătrunde, jos e întunerecul care apasă. Peste Prut sunt moldovenii smulși din comunitatea sufletească a națiunii noastre. În Ardeal câți înțeleg care-i dreptul deplin al neamului nostru?

Așa dar, dacă câteva mii am putut da această privescătoare prinzând din puterea noastră putere și când conștiința biruitoare a neamului nostru se va trezi prin munca noastră, a celor ce-i cunoaștem puterea, atunci vom căuta înzădar pe ce drum a apucat străinul care a fost cândva în casa noastră.

Correspondent.

Gustați

Berea **SLEPING**-car
din fabrica „Bragadiru“.

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public, că începând cu ziua de azi am deschis în
ARAD Bulevardul Andrassy nr. 22

atelier de fotografat

pe care-l pun la dispoziția on. public. Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu toată stima:
NAGY GÉZA, FOTOGRAF.

silit garnizoanele turcești să se predea, le-au trimis prizoniere în Italia, la Caserta, și au ocupat și din punct de vedere administrativ insulele. Toate procesele arată că Italia va rămâne în arhipelag, cel puțin într-o parte din el dacă nu în toate insulele turcești.

Neapărat că această nouă schimbare de teritoriu în defavorul Turciei trebuie să aibă consecințe, și încă destul de grave.

Prima consecință, care de altfel se confundă așa zicând cu acest fapt, este o deplasare a echilibrului în Orient. Dacă Turcia va părăsi o porțiune a posesiunilor sale din Europa este necesar ca teritoriul rămas vacant să-și găsească un nou stăpân. Prin urmare echilibrul din Orient va fi momentan zdruncinat spre a se restabili în momentul acela când Europa va hotărâ cine să fie moștenitorul aceluia teritoriu legat de Turcia, bine înțeles contra voinței ei.

Deocamdată schimbarea aceasta de echilibru s'a făcut în favoarea Italiei. O altă consecință, care se poate prevedea aproape cu certitudine, este emanciparea Cretei de sub suzeranitatea Turciei și anexarea ei la Grecia. Turcii fiind despoiați de forțele lor militare în arhipelag nu vor mai putea amenința în fiecare moment pe grecii cretani. Insulele Rhodos și Carpathos, cari sunt situate în apropierea Cretei, se găsesc în mâinile italienilor. Creta va scăpa din degetele ei din ce în ce mai lipsite de energie ale Turciei. Și se știe că Italia a fost totdeauna favorabilă cauzei cretanilor.

Chestiunea cea mare ce se pune în urma îsgonirii turcilor din arhipelag este: a cui va rămâne locul vacant? Și aceasta este chestiunea care interesează de aproape pe toate marile puteri, Tripla-alianță tot așa de mult ca Dubla-alianță sau Tripla-înțelegere (Franța, Anglia, Rusia).

Insemnătatea politică și militară a insulelor sporade cari formează partea de Est a arhipelagului și cari sunt acum în mâinile italienilor, este foarte mare. Importanța lor economică este, comparativ, disparentă. Arhipelagul se află situat între Marea-Neagră și bazinul de Est al Mediteranei. Cel care stăpânește arhipelagul poate închide drumul Rusiei și al tuturor statelor cari au litoral la Marea-Neagră, Marea Marmara și partea de Nord a Mării-Egee, spre Marea-Mediterană. Afară de aceasta stăpânirea sporadelor asigură statului respectiv o influență mare în Estul Mediteranei, deci în întregul Orient.

Publicistul francez Jean Herbert, colaborator la ziarul „Le Siècle” spune relativ la importanța sporadelor: „Organizațiunea unei escadre în sporadele devenite proprietate italiană blochează pentru totdeauna Sebastopolul și Odesa”. Iată deci că Rusia are un mare interes ca sporadele să fie în stăpânirea unui stat amic.

Dacă Italia va rămâne însă în arhipelag, cece va căuta să facă, Tripla-alianță va fi puternică în această parte a Orientului și va preempți asupra Triplei-înțelegeri. Asia-Mică se găsește deja sub influența Germaniei, care a investit capitaluri mari în linia Bagdad. Ocupând Italia sporadele Tripla-alianță ar forma o barieră puternică ce ar despărți Rusia de bazinul de Est al Mediteranei, unde aceasta din urmă ar vrea să pătrundă.

Este evident că interesele Triplei și cele ale Triplei-înțelegeri se vor ciocni cu multă vehemență în arhipelag, care vedem că este una din cheile Orientului. Anglia va căuta să-și asigure partea ei spre a pune la adăpost sigur Suezul, Ciprul și Egiptul întreg. Prin Suez trece doar acea cale maritimă care face incojurul globului și care se va scurta așa de mult când canalul Panama va fi terminat!

Iată ce consecințe mari, foarte importante pentru întreaga politică europeană, are noua fază în care a intrat de câteva săptămâni încoace

războiul italo-turc. Vom vedea cum va descurca diplomația marilor puteri firele politice așa de încurcate prin actualul război, a cărui consecințe indirecte sunt mai însemnate decât cele imediate.

Correspondență

Din America primim următoarea scrisoare asupra căreia atragem serioasă luare aminte a dlor preoți și învățători și cărturari dela sate rugându-i a o pune în vedere poporului spre a-l feri de neajunsuri.

Stimate Doamnele Redactor,

Pe de o parte dragostea ce o nutresc pentru frații din Europa, iar pe de altă parte piedecile ce se pun meru în contra curentului de emigrare în America și contra celorce sosesc cu gând să-și câștige un ban aici mă îndeamnă a mă face folositor celorce ar fi decis și pe viitor a lua bățul pribegiei și a pleca la America. De aceea vă și scriu șirele acestea spre a informa mai detaliat publicul d-voastră cetitor, asupra pericolului iminent ce așteaptă pe bieții imigranți aici.

Pe insula Ellis (pe englezește: Ellis-Island) se află granița americană în imediată apropiere a New-Yorkului. Aci e un comisar de al guvernului american și slujbaş de diferite naționalități. Aceștia așteaptă pe toți imigranții. Imigranți se numesc numai călătorii de clasa a III-a pe vapor. Acești nenorociți, pe lângă tratamentul murdar și brutal de multe ori, la sosirea lor în apele americane sunt luați de pe vaporul cu care sosesc și duși pe această insulă, unde sunt apoi supuși unei vizite medicale. Dacă sunt întregi și sănătoși, pot trece mai departe unde îi așteaptă o altă vizită. Aci trebuie să arate 25 dolari în bani gata și biletul de tren până la locul unde se duc. Trebuie apoi să deie adresa cunoscutului lor, ori a rudeniilor la cari vor să meargă. Dacă nu au suma aceasta de bani, până aci nu era lucru mare. Aveau drept să scrie rudelor lor ori cunoscuților lor ca să le trimită ei. Până la sosirea acestei sume erau deținuți acolo, în locuri murdare. Acum însă s'a întors roata vremii. Numai aceia pot să fie lăsați pe uscat, cari aduc cu ei suma aceasta de bani. Aceia, cari nu sunt avizați de loc la ajutorul cunoscuților ori a prietenilor lor. Legea de imigrare americană, voințe să păzească pe cetățenii ei de imigranți, cari aproximativ ar cădea în sarcina lor prin faptul că nu sunt în stare să-și câștige lucru și nu au cu ce se întreține. De aceea, s'a și dat mai săptămânile trecute un ordin ca ceice nu pot să arate paralele necesare, să fie reînțurnați în patria lor. Legea și ordinațiunile nu sunt așa de stricte, pe cât de strict e înțeleasă de slujbași, fiind executată de multe ori greșit de comisarul guvernului și de mieii lui satnași. Ceice sunt bolnavi, nepuțincoșiși, nu au paralele recerute, ori vin deja angajați la lucru aici și o recunosc asta cu prilejul interogatorului ce li-se face — sunt trimiși îndărăt fără năla.

N'a fost de ajuns atâta. Acum a fost depus un plan de lege în senat. Acest proiect de lege depus de Dillingham ocupă astăzi pe lângă alegerile primare pentru viitorul președinte înțreaga presă engleză și cea a noastră a celor veniți aici. Planul acesta de lege (pe englezește îi zice „Bill”) se pertractează în senat. El e cea mai drastică măsură la care poate recurge un stat civilizat. De aci încolo li-se va cere celorce vin aici un anume examen de inteligență, pe motivul că statul american, țara libertăților, nu are lipsă de cetățeni ori locuitori proști. În virtutea acestui plan de lege, toți ceice vin pe viitor în America sunt supuși acestui examen, care constă din aceea ca fiecare să știe cetti și serie în limba lui maternă cel puțin 25 cuvinte, traduse anume și separat fiecăruia din constituția Statelor-Unite.

Te pomenești însă că satnașii dela graniță vor cere românașilor noștri, cari nu știu de multe ori să serie de loc, ori dacă știu, nu știu bine — zic — le vor cere să știe serie și cetti fluent, ca un englez. Iar aci, omul care era acasă fruntaș, s'ar poticni. Rezultatul ar fi trist. Omul și-a vândut tot ce a avut ca să vină aici să se ferească. Aici nu e primit. La ce vai de capul lui, mai poate aspira acasă?

De aceea am aflat de bine că să mă adresez d-voastră. Iar d-voastră prin cărturari și preoți, să faceți acest serviciu poporului nostru de acasă, vestindu-l de pericolul ce-l așteaptă în caz de imigrare aici. Prin asta cred, că v'ați achitat de o datorie plăcută. Tot cu poșta de astăzi îmi permit a vă trimite un „Morgen Journal” nemțesc, care reproduce un articol englezesc scris de marele ziar englezesc „New-York Journal”, cel care simpatizează mai mult ca ori și care altul cu noi cetti imigranți aici, fără deosebire de naționalitate. Articolul din chestie îl puteți afla la pagina din urmă a ziarului. Proteste contra acestui plan de lege se fac cu sutele în toate părțile Statelor-Unite. Mai mult protestează unii din marii capitaliști, deoarece prin inaugurarea acestor măsuri, s'ar mai ridica prețul mameii în urma numărului mic de muncitori. Nu se știe de va ajunge a fi trecut acest plan ca lege. În tot cazul însă, aflu de bine, ca lumea de acasă să știe cam la ce se poate aștepta aici. Tot cu poșta de azi vă trimit ultimul număr al gazetei bilunare deocamdată „Steaua Noastră”, pe care o scriu aici. În acest număr v'am atras atențiunea asupra acestui lucru și vi-l'am mai trimis odată. Il puteți cetti acum. Ținta mea nu e cearta. Publicul mare românesc voințe o lectură sănătoasă, scutită de ceartă.

Ca alte noutăți, Vă pot înșira luptele nemai-pomenite ce se duc pentru alegera viitorului președinte. De-ar fi să reușească Roosevelt, e foarte verosimil că o să se năpustească iar afurisita de eriză economică, de astădată mai grea ca cea din 1907.

Lucrurile, deocamdată, pe cele mai multe părți merg prost, dacă nu stagnează. Multă lume pleacă acasă... Niciodată nu s'a simțit în Statele-Unite o așa de mare reemigrare ca acum. Aceasta însă nu poate fi atribuită mersului slab al lucrurilor ci mai mult faptului că lumea asta de străini s'a mai săturat de atâta robie a banului — și e ispitită de dorul catunului și al aerului curat și a apci limpede de acasă...

Toate alimentele, începând dela carne, s'au scumpit în timpul din urmă în un mod foarte simțitor. Aici în New-York, s'a urcat prețul cărnii cu câte 5 și 6 cenți la funt. Asemeni și prețul ouălor, untului. Cecece privește carnea, deocamdată nici vorbă nu poate să fie de o scădere a prețului enorm, care nu s'a mai plătit până aci. Mai iute se va urea.

Fostul ministru de culte al Ungariei, groful Apponyi a fost atacat de un „Exatache” în cele mai de frunte ziare englezești de aici. Odată cu el a fost înfierată și politica oprimătoare a ungarilor față de naționalități, precum și cea urmată față de capul încoronat al țării.

În săptămâna trecută a răspuns în același ziar însuși Apponyi la aceste învinuiri. Dar foarte vag. Chestia cu împilarea naționalităților o dă gata în trei fraze. Ce va mai fi o să vedem.

O altă noutate de mare importanță pentru d-voastră trebuie să fie apropiata adunare a Uniunii societăților române de ajutor și cultură de aici. În adunarea aceasta, care după toate semnele se va ținea în primele zile din iulie n. a. e. o să se facă o sumedenie de îmbunătățiri precum și re-

„Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret

generarea înspre mai bine și spre o muncă mai rodnică...

Primiți, vă rog asigurarea dragostei și stimei nefățărite ce vi-o păstrează în surghiunul său:

Iulius E. V. Ivanovici

redactor la „Steaua Noastră” New-York, N. Y. 65 Saint Marks Place.

Pentru frații care pier

Dezastrul care a căzut și care bântuie pe frații noștri inundați nu trebuie, nu poate să rămâie fără a produce o mișcare de jertfă, de solidaritate națională în rândurile neamului românesc.

Din toate părțile ne sosesc scrisori deznădăjduite cerând grabnic ajutor căci mii de români pier în absolutul înțeles al cuvântului, pier de foame, neavând ce mânca.

Față cu această situație disperată care amenință cu moarte, prin foame o bună parte a neamului nostru societatea „Concordia” a „Românului” a luat inițiativa unei liste de subscripție, rugând în chip pressant toată suflarea românească să-și dea obolul.

Pentru a veni cât de cât în ajutorul nenorociților, am spus, — și o repetăm, e nevoie de concursul întregii suflări românești căci dezastrul are proporții pe care nici o imaginație omenească nu și le poate reprezenta.

Rugăm pe bogații neamului românesc să-și deschidă largi pungile.

Rugăm pe toate instituțiile publice și private să nu ezite a se înscrie grabnic cu sume, căci catastrofa ce ne amenință este cu mult mai mare decât urmările celui mai crâncen război.

Rugăm pe cei săraci să nu pregete a-și trimite obolul lor căci banul modest al milioanei poate să umple golurile cele mai mari; să-și aducă aminte că ei au un adăpost și o bucată de pâine cât timp frații lor, care s'au culcat în conștiința unui viitor asigurat, s'au trezit numai după o noapte blestemată, peritori de foame, pe drumuri.

Rugăm toate societățile de orice categorie să deschidă colecte.

Facem apel la inima nobilă a doamnelor și domnișoarelor române de dincoace de munți, din Țară și din toate părțile locuite de români să constituie comitete de ajutorare.

Toți din toate părțile să deschidem punga spre a le arăta acestor bravi țărani care reprezintă cu atâta bărbăție și devotament neamul românesc în aceste părți, că deși într'un stat dușman lor nu sunt singuri pe lume.

Sumele să se trimită pe adresa „Concordia” Zrinyi utca nr. 1. Arad-Ungaria.

Ele se vor depune sistematic la Banca Victoria din Arad și se vor distribui în înțelegere cu fruntașii locali și regionali, sinistraților români.

Dela sine înțeles că se va ține seamă de împrejurările care cer că aceste ajutoare să fie distribuite cât se poate de urgent.

„Românul” se înscrie cu 50 cor.

d. dr. St. C. Pop, deputat cu 50 cor.

d. V. Goldiș cu 20 cor.

Până acuma am primit dela diferite persoane și instituții, din inițiativă proprie următoarele sume:

In 22/V. 1912.

Dela Remus Bortos inv. Kevevána pentru frații nenorociți cor. 50.

In 24/V. 1912.

Dela Aurora Pervu soție de prim funcționar la posta din Budapesta, pentru nefericiții din com. Solnoc-Dobâca cor. 2.

In 25/V. 1912.

Dela „Bihoreana”, Oradea-mare, pentru nenorociții din Brețe cor. 200.

Dela Victor, Eugen și Miorica Tordășianu, Sibiu pentru nenorociții din Solnoc-Dobâca cor. 5.

Dela Coriolan Ternovan preot gr. cat. rom. Bârlești pentru nenorociții din Sălaj și Ardeal cor. 10.

Dela Ioan Philimon, Szombathelyi pentru nefericiții din Ardeal cor. 5.

28/V. 1912.

Dela Ioan Vanc I. Iosif, Galsa pt. catastrofa din Ardeal cor. 2.

Dela George Neșcu, Fislcut pt. nenorociții din Ardeal cor. 2.

Dela I. Boeriu, Mostar pentru frații rămași pe drumuri din nordul Ardealului cor. 20.

D-na Maria Botiș cor. 5.

d. Leghii Mano cor. 1.

Total cor. 272.

Cronică artistică

Künstlerhaus 1912

Viena

Saloanele expoziției de pictură și sculptură din „Künstlerhaus” adăpostesc un oaspe rar. E spaniolul Ignacio Zuloaga. Sunt mai bine de douăzeci de pânze.

Când intri în sala închinată aproape întreagă acestor pânze, rămâi surprins. E o atmosferă cu totul tot străină și dacă stai la o parte și lași să-ți treacă înaintea ochilor câteva serii de vizitatori, dacă le privești trăsăturile fețelor și dacă ascuți observațiile lor aruncate în pripă — abia atunci înțelegi, cât e de străină și arta și viața pe care a încercat Zuloaga s'o prindă cu penelul său.

Unii rîd cu hohot, alții zâmbesc rece, neîncredători; alții pare că se întrebă... „Dar ce-o mai fi și asta? Și numai puțin încearcă să admire și foarte puțin admiră cu adevărat.

Ignacio Zuloaga e un spaniol cu trup, eu suflet, iar arta lui e arta crescută și înflorită pe pământul spaniol. Nimic din convenționalismul internațional, nimic din platitudinile obicinuite, studiate în școlile de arte frumoase.

Spania însași, cu toate părțile ei frumoase, cu toate părțile ei urite, atmosfera aceasta încheagată și rotunzită într'o caracteristică bine definită, cu contururi hotărâte, dă caracterul, pentru mulți atât de străin, al artei lui Zuloaga.

Pictura ca și poezia și celelalte produse sufletești ale omului, au expresia culturii unui popor, sunt părțile unei totalități. Complexitatea fenomenelor naturale și sociale creiază încetul cu încetul, — să-i zicem — o individualitate socială și tot ce produce această individualitate socială, poartă caracteristica ei, poartă — așa zicând — timbrul acestei individualități sociale.

Măsura întrupării acestui caracter — diferă după artistul chemat să creeze opera de artă. El intrupează această caracteristică după măsura puterii lui de sinteză și cu cât e mai puternic, cu atât o redă mai bine, mai încheagat.

Aicea zace și tăria lui Ignacio Zuloaga.

Unul dintre tablourile cele mai bune e cântăreața Lucienne Breval în rolul de Carmen.

Câtă simplitate și cu toate acestea, ce puternică creațiune. Nimic din mirosul culiselor, nimic din decorurile artificiale. E Carmen sora dragostii și a cochetării — stă jos, cu coatele răzimate pe genunchi, în ochii ei toată poezia vieții vagabonde, cu toate pasiunile și visurile ei. La spatele ei să întinde un peisagiu trist, mai mult schițat. Simți că Zuloaga n'a vrut să facă un portret, ci a încercat să intrupeze o idee, s'o intrupeze pe Carmen așa cum natura țării sale a produs-o.

Nu mai puțin caracteristic e portretul toreadorului „El Corcito”. În haina lui de gală, cu mantia pe braț, aruncă o privire de învingător

asupra orașului și arenei, — iarăși schițate, — cari se întind par'că la picioarele croului.

Peisagele lui Zuloaga sunt mai mult schițate, chiar și când ele sunt singurul subiect al tabloului, sunt mai mult contururi lipsite de detalii, așa e Castelul din Turegano. Peisagele și în mare parte întreagă arta lui Zuloaga are ceva din arta decorativă, în care detaliile n'au ce căuta. Avantajul acestui fel de pictură e, că impresia principală, pe care artistul voiește să o producă, rămâne neștirbită, ochiul nu se pierde în cercetări minuțioase, ci cuprinde de odată întregul tablou. Ideia principală e ferită de pericolul de a se sfărâma sub povara mărunțurilor. Fără voie ne gândim la marii maestri ai acestei arte Adler, Egger Linz. Interesant e și tabloul Rendez-vous. Două dame gătite așteaptă stând pe-o bancă, sosirea celor mult așteptați. E puternică comunicațiunea sufletească între privitor și așteptarea acestor două spaniole. Ochii uneia sunt ațintiti spre un colț de stradă și pare că și aude pasul răsunând, iar cealaltă pare că povestește ceva tainic și mărește neliniștea așteptării.

Tonul și culorile întunecate măresc încordarea sufletească. Interesant e și „Crucifixul sânger”. Un Christ răstignit, la dreapta o rană deschisă din care par'că izvoarește un sânge roșu închis. O floare galbenă. Lângă crucifix pare că îngenuchiază o fată tânără, e pictată numai până la briu. Pare că a venit să-și ispășească un păcat, ochii ei plini de ură sunt îndreptați spre partea de unde s'a refugiat. Vrea răzbunare, fața ei fardată și pudrată, părul pieptenat, sprâncenele îmbinate și câteva bobite negre în față, o arată pe adevărata spaniolă vanitoasă și născută pentru cochetărie.

E singurul tablou, care pe lângă frumusețile „Crucifixului”, în idee și aranjament are ceva căutat și artificial și poate că nici prea ușor de înțeles.

În „Francisco și nevasta sa” sunt redați un țaran și o țărăncă, tot astfel și în tabloul „Femei din Sepulveda”. E vreme ploioasă și femeile se apără de ploaie dându-și rochiile peste cap, iar în „Castilia veche” un pitic urît, care se uită cruciș, un bărbat și o femeie din Castilia.

Toate tablourile acestea sunt de-o naturalitate extremă. Nimic idealizat, nimic trecut prin sita unei înfrumusețări artificiale, ci e natura adevărată, sănătoasă la care totdeauna arta a trebuit să-și ia refugiul, de câteori era amenințată să se piardă în exagerări goale.

Dragostea spaniolilor față de natură a fost o idee conducătoare dela începutul artei lor și până astăzi.

Ribera numit și Spagnioleto, Murillo în tablourile profane, Francesco Goya, ca să numim pe cei mai însemnați dintre cei vechi, dar chiar cel mai mare pictor spaniol Velasquez, au fost admiratorii devotați ai naturii.

Tablourile lui Zuloaga urmează calea asta, persoanele reprezentate nu vreau să fie altceva, decât ceea ce sunt în realitate. Piticul care se uită cruciș, cu picioarele lui scurte și groase, cu capul lui mare, îți redă întreg sentimentul, care te cuprinde, când vezi un schilod.

Cu același simț de realitate redă el și dantelele fine ale spaniolelor mândre și cochetării lor în „Dame pe balcon” și nu mai puțin dragostea satisfăcută în tabloul, care reprezintă două spaniole intitulat „Oboseală”.

Caracteristica principală a părții tehnice din arta lui Zuloaga e admirabilul desen. Linii neșovăitoare, necăutate, fără migăleală redată, așa zicând, din prima trăsătură redă splendid spontaneitatea creațiunii artistice.

E întocmai ca și în literatură. Unul pentru a caracteriza o situație, are nevoie de zece pagini, altul aceeași situație o redă mai viu și mai intuitiv în cinci șirc. Ceeace sunt cuvintele în literatură, sunt liniile în pictură, fie că desenezi cu penelul, fie că desenezi cu cărbune.

Zuloaga e mare maestru în acest desen ușor și sigur.

Nu e tot atât de mare în redarea culorilor, ele nu te pot încălzi mai niciodată. Trăsătura penelului său e lată și frumoasă, dar nu caută niciodată efecte de culori, iar contraste de culori are de tot rar, e discret. Cu toate acestea îi lipsește poezia culorilor, ai cărei mari maestri au fost Rembrandt și Tizian. Efectul nu-l redă prin farmecul culorilor, ci prin desenul curat și ușor.

Culorile sunt un auxiliar de a doua mână,

fără să vrem să zicem că nu are adeseori și succese frumoase de culori.
(Sfârșitul urmează). *Bucintorō.*

Știri politice din Viena.

Deși cu ziua de mâine intrăm deja în luna iunie, adevărat în ultima lună, care după experiența de până acum e de ajuns de folos pentru debaterile parlamentare, părerile cu privire la durata sesiunii și programului de muncă încă de rezolvit diferese mult deolaltă. Probabil e deocamdată numai terminarea debaterii a pragmatice de serviciu pentru oficianții de stat, care de prezent e pusă la ordinea zilei, prin ce însă nu s'a făcut mult, deoarece guvernul a declarat de repetiteori, că legea în forma de acum nu va putea fi înaintată coroanei spre sancționare abstrăgând de aceea că urcarea salarelor, cuprinse în pragmatice de serviciu nu va intra în vigoare înainte de a fi votate impozitele necesare pentru acoperirea cheltuielilor noi militare. Afară de pragmatice de serviciu, după cum se poate prevedea se va rezolvi încă și noul provizoriu bugetar pe 6 luni înainte.

De sine înțeles că toate aceste au ca premisă că probabilitatea statornică dăinuitoare a obstrucției nu va trage o dungă peste socotă. De data aceasta pericolul obstrucției amenință din partea rutenilor în prima linie, cari stăruiesc pentru împlinirea pretenziunii lor cu privire la înființarea unei universități rutene și cer garanții corespunzătoare, că postulatul lor se va realiza în timpul apropiat. Polonii cari cu încăpăținare au refuzat până acum de a fi prevenitori față cu trebuințele culturale a rutenilor, nici acum nu voiesc să renunțe la punctul lor de vedere refuzător. Dar în sfârșit vor trebui și ei să se conformeze, pentru că o obstrucție a rutenilor n'ar face problematică numai rezolvirea parlamentară a provizoriului bugetar, ci ar mări în infinit piedecile însemnate, deja existente, cari se pun în calea votării legii de canalizări, pe care polonii pun cel mai mare pond.

Lucrările comisiei parlamentare militare, cu toate că există o majoritate pentru reforma militară totuși nu merg înainte. Anume se păstrează o rezervă oarecare, până când nu se va clarifica deplin situația din Ungaria, deoarece se calculează cu probabilitatea unui provizoriu în locul legii militare. Prin amânarea deciziei, că în anul acesta se va face recrutarea în marginile contingentului vechiu sau deja în ale contingentului ureat, se taie adânc în stările sociale și economice ale întregii populațiuni. De altfel se știe încă în martie, cine are să intre în serviciul militar în octombrie. În anul acesta însă cu privire la clasa care ajunge în anul acesta la asentare a rămas deplină întunecime. Din cauza aceasta mii și mii

de tineri nu știu încă, că oare la toamnă vor trebui să îmbrace monturul cătănesc sau vor putea rămânea la cariera lor civilă. Aceasta adâncă păgubire în existența lor a nenumărați cetățeni precum și multe alte este a se mulțumi nenorocitei politici a maghiarilor!

Viena, 31 mai.

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Iunie n. 1912.

Raiște

Trialismul nemerniciei ilustrate

— Comedie fără caractere, în 2 scenete —

Persoanele: I. Ilustritatea Sa C. Burtea, fost slugă la mulți stăpâni, azi consilier aulic și deputat dietal.

II. Ilustritatea Sa I. Săcăescu, doctor în ale tâmpeniei, azi și el consilier aulic și deputat dietal.

III. Prea necuviosul călugăr V. Manga, azi dignitate indignatoare bisericească și deputat dietal

Excelențele Lor: Premierul și ministrul Justiției.

Sceneta primă.

Se petrece în culoarele cabaretului politic de pe malul Dunării. Mulțime de mameluți ciorovăind și fumând. În colțul extrem din dreapta al coridorului din fund formează un grup I-a, a II-a Ilustritate și cu a III-a Necuviosie. Se apropie de ei ministrul Justiției, mai târziu puțin premierul.

Ministrul Justiției: (cătră grup. Cu convingere.) Vedeti așa! Deși cu faima de francmason, dar de câte ori vă văd pe Ilustritățile Voastre împreună, Vi-o spun pe cinste, că înțeleg perfect, ce va să zică, una și nedespărțita treime!... Cu toate că sincer vi-o mărturisesc, în „sfântenia” ei totuși nu cred! (Trece.)

Grupul: (Se prosternă în urma-i, atingând cu nasul covoarele roșii. Intr'un glas apoi) Devotați!...

Premierul: (Se apropie până când grupul încă nu se ridicase deplin.)

Grupul: (Cum îl zărește, atinge a doua oară cu nasul covoarele podinei, murmurând). Devotați! Iar în ridicarea sfioasă accentuând din nou fiecare silabă.) De-vo-tați!

Premierul: (Cu oareșicare ironie.) Cui?! Cui?!

Grupul: (Unison și serbătorește.) Totdeauna guvernului!

Premierul: (Sec.) Bravo!... Dar ce vă spusese Excelența?!

Preanecuviosia Sa: (Zăbind cam aerisor, dar neobservat de Premier.) Ne asemănase într'un elan de grațitudine în-ași sfintei Treimi!

Premierul: (Aparie, convins.) Da! Paremi-se cum spune undeva Coșbuc: „Trei drace, și toți trei!” (Cătră grup. Dubitând și accentuând indeosebi cuvântul prim.)

Sfânta Treime?!... Când el francmasonul nu crede?!... Vedeti, cu sunt mai sincer... (Gândindu-se puțin.) Eu v'ași asemăna mai bine... trialismului!

I-a Ilustritate: (gângăvind.) Cum?!... La adevărat... fiindcă... trialismului îi sunteți contrar?!!

Premierul: (malitios.) Ași!... Mi-e indiferent!

Grupul: (Proșternându-se, ca mai înainte) De-vo-tați!

II-a Ilustritate: (obraznic.) Dar totuși în delegații mi-e teamă să nu aveți dificultăți Excelență. Ar fi fost totuși bine, ca proptă și sprijin... (Arată spre grup) totdeauna la mână, să nu fie abandonate la alegerea delegaților...

Premierul: (sincer.) Nu-i de vina mea. E a se atribui numai și numai malității față de români a antecessorului meu, premierul Cuion. Pe vremea când se făcuseră alegerile pentru delegați, a trimis un chestionar priunte români, că pe care dintre ilustritățile voastre. V'ar dori același? Iar răspuns a venit din toate părțile: „Toți trei sunt vrednici de-le-gat!” Dar Cuion cu malitia lui, i-a tras apoi chiulul legitimatedei opinii publice rămănești și... nu v'a ales.

Vedeti! Eu, care înțeleg cel puțin românește — eu... aș fi executat-o fără zăbavă!

Grupul: (Proșternându-se iarăși în felul descris.) De-vo-tați!

(Cortina.)

Sceneta a doua.

Se petrece în cea mai elegantă cafenea a cartierului al patrulea din Pesta. La o masă de marmură grupul Ilustrităților și al Necuviosiei și câțiva parasiti.

II-a Ilustritate: (adresându-se întâi primei, apoi cu gest larg parveniților. Șișcăvind.) Da, da. Trebuie să știți, că monarhia trece acum prin mare criză și... bietul, sârmanul nostru monarh e pus pe grele gânduri...

I-a Ilustritate: (Intrerupându-l) Norocul că...

II-a Ilustritate: (complectând repede) ...are aula consilieri...

Parasiti: Trăiască!

Necuviosia Sa: (apasă cu invidie.) Da, da... e vorba de război, ș'apoi vorba românului: pune prostul să se bată și ai câștigat bătaia! (Tare.) Bine, bine. Dar până nu a cere și sfatul vostru, totuși n'o să se întâmple nimic decisiv!

I-a Ilustritate: Adevărat! Dar ori cum, curtea știe ce face. Poate că nici nu va ajunge cu răul până la frîngerea pânei și conflictul va fi aplanat. Taman cum s'a întâmplat, când ne numiseră pe mine consilier aulic. Era cât se poate de acut conflictul între monarhie și Sârbia pare-mi-se... M'au numit... N'am dat nici un sfat... Dar (cu gradată) situația s'a limpezit pe dată!

II-a Ilustritate: Și eu am nădejde.

Necuviosia sa: Cum?! Ești chemat...?

II-a Ilustritate: Nu! (accentuând tare al doilea cuvânt, cătră parasiti.) Asta încă nu!... Dar... însuși faptul!

Parasiti: Trăiască!

(Grupul de 2 al delegaților Oraviceni, chiar acum sosiți, fără însă să știe despre ce-i vorba, repetă cu obiceiulul sgomot provincial.) Trăiască!

FOIȚA ZĂRUIȚII „ROMANUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

100

— Escara —

Emoțiunile unui orașel. Intreaga populație e la cușite.

Mile de mărunțșuri ale orașelor mărunte. — Svonuri, coniecturi fără sfârșit. — Preocupatia de căpetenie a femeilor; Cicikof vrea de bună seamă să fure pe fata guvernatorului. — Preocupatiunea bărbaților: Ce să fie, în fond, sufletele aceștea moarte? Ce să fie Cicikof însuși? Imprejurări multiple se îngrămădesc ca spre a pune spiritele la tortură. — Se vorbește mult despre numirea și despre sosirea apropiată a unui nou guvernator civil. — La svonul acesta, nu e nici un funcionar, nici un magistrat care să nu și facă examenul său de conștiință și să nu se silească a și pune ordine în afaceri. — Trebuie să se știe neapărat cine este acest Cicikof, obiect al disentiunilor pasionate și contradictorii ale orașului și al împrejurimilor: Să fie oare un om pe care trebuie arestat? ori e vreunul cu care ar putea el însuși să aresteze pe toată lumea? — Și doamna Korobocika cu povestirile ei fantastice. — Nesiguranța, încrecătura generală.

În dimineața aceasta mai înainte de orele când în orașul N... au de obicei loc vizitele, din intrarea principală a unei case portocalii de lemn, cu un cat și jumătate sprijinită pe niște coloane vinete azurii, se avântă cu un pas sprinten o doamnă

elegantă, însoțită de un lacheu cu un îngust șiret de aur, și pe cap cu o rotundă capelă cu lustru.

Cât ai clipi din ochi ea fu instalată într'o calească, căreia lacheul se grăbi să-i închidă bine portița; apoi se urcă înapoi prinzându-se bine în curele și strigă vizitiului: „Poșol!” Doamna aflase o noutate, o noutate a dimineții chiar, și simția cea mai grabnică trebuință de a o împărtăși. La fiecare clipă ea căuta pe fereastră și vedea cu ciudă că dramul este lung peste măsură; fiecare fațadă de casă îi părea a se fi făcut de două ori pe atât de lungă, în deosebi ora o fațadă a unui ospiciu cu numeroase ferestre înguste care îi părea a se fi întins la infinit, așa că nu se putu stăpâni de a zice: „Uite ce absurditate! au clădit aici ca pentru populația a trei provincii!”

În cele din urmă calcașea se oprește în fața unei lungi căsuțe de lemn vopsită în cenușiu închis, afară de câteva ciubucuri albe aplicate deasupra ferestrelor; în fața acestei case se ridicau niște uluci, ca spre a garanta existența suferindă a câțiva tei mai puțin albi prin florile lor, de altfel foarte rari, decât prin praful care stăruia pe ei și pe care îl scuturau la vremea lor peste întreaga această locuință. Cum în ziua aceasta nu era vânt, ferestrele erau deschise iar trecătorul vedea ghiveciuri cu flori cărora li-se permitea să respire, un papagal care se legăna în inelul de aramă al coliviei lui, și doi cățeluși cari dormiau la soare.

În casa al cărei exterior îl descrierăm locuia o prietenă a doamnei care cobora din calească.

Autorul mărturisește încercătura pozitivă în care se găsește de a desemna prin numele lor proprii ori chiar prin simplu nume de botez pe aceste două doamne, ca să nu vatem pe nimeni. Să le dea fiecăreia câte un nume de fantezie, dar cu bază rusească, ar fi primejdios; cu bază străină, ar fi împotriva scopului meu. Căci un nume destul de rusec, cum se cuvine, va găsi de sigur, într'un colț al imperiului nostru, atât de pe drept calificat de imens, vre-unul purtând tocmai numele acesta, și acest vre-unul nu va lipsi de a se supăra foc, zicând că de bună seamă am venit în mare taină ca să aflu ce face el, ce este el, ce cojoc poartă, ce Agrafena Ivanovna e în posesiunea lui, și cu ce bunătăți îl ospătează.

Să numesc pe doamna după gradul civil ori militar pe care îl au dela stăpânul lor, asta ar fi, după ele, să numesc familia lor cu adaos de ofensă. Astăzi toate clasele civile și condițiunile sociale sunt atât de iritabile, încât ori ce se descrie într'o carte, într'o carte imprimată, este luat numai de-cât drept personalități; acestea sunt în acru pe care îl respirăm. D-voastră ziceți: „Într'un oraș e un prost. — Ha! iată personalități! va zice numai decât un domn dotat cu o onorabilă înfățișare; de mine înțelegeți a vrbi?...? Și Dumnezeu știe unde se va opri.

*) Poșol! înseamnă: la drum! Avem, de aci, și pe românește: pașol!

(Va urma.)

Un chelnăr: (politicos.) Scuzati domnilor... dar va trebui să măturăm cafeaua...

Ilustrările și Necuvioșia Sa (unison) Mă rog... noi ne-am dus! (pleacă cu toții.)

Chelnarul: (aparte.) Atunci e cu măturatul aproape gata. (Privind îndoit, spre bacișul lăsat pe masă, ori spre cei ce se depărtau, ironic.) Gunoii rămâne puțin!

Necuvioșia Sa: (Depărtându-se. Aparte.) Doamne, doamne! Oare ajunge-voi eu vremea, când și biserica românească să ajungă în situația nenorocită, ca să reclame vlădici, cum reclamă azi curtea consilierii?! (Cortina.)

Baros.

Privitor la delegații participanți ai congresului dela Alba-Iulia. Din Zabranu — ni-se face observația că din lista de delegații participanți la meetingul dela Alba-Iulia lipsesc câteva persoane din Bănat.

Aducem la cunoștința participanților și în special a corospondentului nostru ocazional, că lista dată de noi este luată după scriptele și scrisorile de anunțare ale comitetului de primire din care nu am omis nimic.

Persoanele cari nu s'au anunțat în nici un fel și cari în scopul acesta nu s'au pus în legătură cu trimișii noștri speciali nu avea de unde să fie găsiți într-o mulțime de 30.000 de oameni.

Pentru înregistrarea prezenței tuturor la acest eveniment istoric însă, precum se știe, dl deputat St. C. Pop a făcut propunerea acceptată cu acclamații ca din toate comunele cari au participat să se trimită de către dd. preoți și învățători liste cu numele tuturor participanților, spre a se face un album în semn de amintire. Astfel va fi împăcată toată lumea.

Privitor la Bănat, înregistrăm cu plăcere că nu tot Banatul a rămas nereprezentat. Din comitatul Torontalului a venit însuși dl protopop Muntean cu mai mulți mireni, deasemenea comitatul Timișului prin dd. preoți ai Vărădiei, Belotintului și Zabranului.

Excedent de 75 milioane al bugetului României. Citim în ziarele din țară:

Venitele tezaurului public înregistrate în 30 April 1912, pe socoteala exercițiului bugetar 1911—1912, ne permit a anunța, de pe acuma, că bugetul ultimului exercițiu, care nu va fi definitiv închis decât la data de 30 Septembrie viitor, va da un excedent de mai mult de 75 milioane.

Veniturile dela 1 April 1911 până la 30 April 1912 întrec până acuma cu 37,822.000 lei evaluățiunile bugetare ale exercițiului 1911—1912 întreg care se ridică la 457,358.000 lei.

Cu toate reducerile de impozit ce s'au făcut în ultimii doi ani, România va avea cel mai mare exercițiu din câte a cunoscut vre-o dată.

Procedeu pentru cunoașterea vechimei ouălor. Zilele trecute societatea de avicultură din Saxa a premiat procedeu ce i-s'a supus spre cercetare, după care se poate cunoaște că un ou este proaspăt sau ste mai vechiu.

După acest procedeu un ou pus în apă, cu cât este mai proaspăt, cu atâta ia o poziție horizontală. Oul proaspăt de tot stă horizontal. Oul vechiu de tot stă perpendicular. Dacă e de câteva zile stă cu oarecare înclinare când e de mai multe păt sau este mai vechiu.

Aviz gospodimelor.

Femei pusă în loterie. Orașul rusesc Smolensk pune la cale în fiecare an o loterie, în care câștigul principal este o soție. Din Petersburg se vestește, că loteria și în anul acesta a avut cel mai bun rezultat: toate lozurile sunt vândute. Domni din comitet aleg în tot anul o damă tină, care este pusă la sorți. Dama aleasă are să stea zece zile acasă, pentru a primi vizitele candidaților de căsătorie. Se vând cu totul cinci mii de lozuri cu câte o rublă. Indată ce lozurile sunt vândute, se face tragerea la sorți. Câștigătorul are drept de a se căsători cu tinăra damă, care primește din venitul loteriei o zestre de cinci mii ruble. Dama însă are dreptul de a refuza pe câștigător; în cazul acesta primește numai 2500 ruble, celelalte 2500 de ruble sunt ale candidatului respins. De când există instituția acestei ciudate loterii, nu s'a prea pomenit ca dama să refuze pe norocosul câștigător.

† **Alexandru cavalier de Montbach.** Sfășiați de durere anunțăm deodată a marimozului bărbat Alexandru cavalier de Montbach întâmplată în 28 maiu st. n. a. e. în Ielodul-mare.

Repanzatul a fost unul dintre acei puțini, cari alimenta fără gânduri rezervate buna înțelegere între fii acestei patrii, promovând în toate direcțiunile și osăbit pe terenul nostru cultural școlar și bisericesc toate nizuintele salutare ale noastre cu suflet calm pereminentiam filoromân.

Moartea mi-l'a răpit chiar în toful muncii sale binecuvântate de a sprijini susținerea școalei noastre confesionale gr.-cat. românești, pe lângă cea de stat aflătoare aici și de a ridica aici în Ielod o biserică română după distinsul său gust și plan. Ielodul-mare la 24 maiu st. n. 1912. Dr. **Iuliu Șimon**, paroh gr.-cat. în Ielod. **Teofil Moldovan** preot în Ielod.

x **Cabareu în Arad.** Cunoscutul cabareu a lui Andrei Nagy și-a început reprezentațiile azi sâmbătă în grădina de vară a hotelului Central. Prin debutul de azi seară cabaretul a dat dovezi, că dispune de puteri foarte apreciable și artiști excelenți. Prin mimica, jocul și vocile neîntrecute a procurat publicului o seară foarte plăcută câștigând simpatiile întregului public orădan. Reprezentațiile se vor continua una și în sările următoare.

Biletele de abonament și cu favor se capătă la Ludovic Bruchner, ziarist, secretarul societății.

x **Fabrică de motoare G. Bernhardt's Söhne Wien XII/2.** Intreprinderea aceasta fondată în a. 1845 și-a câștigat prin afacerile ei comerciale solide și reale, numele cel mai bun în străinătate. Ca una dintre cele dintâi, firma aceasta a știut să ridice totdeauna la rangul prim producțiunile sale și multe mii de atestate și referințele cu înțepinderile industriale și agronomice dovedese durabilitatea acestor mașini. Specialitățile deosebite ale acestei fabrici sunt: locomobile Petroliu de 2—20 Ps. motoare de 1—50 Ps. și stabilimentele de pompe de gaz de 8—100 Ps. precum și morile de crupe și măcinat. Toți economii și industriașii, cari voiesc să aibă mașini dinamice excelente să nu întârzie a cere deslușiri dela firma **G. Bernhardt's Söhne**, Wien XII/2 Schönbrunnerstrasse 105.

x Atragem atențiunea on. public asupra anunțului băncii de asigurare „Hungaria”, sc. pe acții, publicat în numărul nostru de astăzi.

x **Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.**

x **Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele li ferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Instrumentul bun e muncă ușoară.** Acum când fiecare econom grăbește să și procure coasă, atragem atenția asupra coasei „*Korona gyémánt*” care având tăiș și ascuțiș excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucru întreit. Astfel nime să nu cumpere coase din Kőbánya sau din Somogy-Szill, pentrucă coasa „*Korona gyémánt*” se poate căpăta exclusiv numai dela *Lengyel testvérek* sau dela prăvăliile din Kaposvár.

x **Tenis-rachette, Slarenger** veritabil și alte fabricații brevetate, *minge pentru tenis, fotbaluri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicle pentru dame și geamantane pentru călătorie, parfumerii și articole de toaletă*, cel mai mare asorliniment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui *Hegedűs Gyula*, Arad, bulev. Andrássy nr. 15.

Bibliografie

A apărut:

Serbările din Blaj, — 1911 — o pagină din istoria noastră culturală publicată de *Despărțământul XI Blaj al „Asociațiunii”*.

Poate nici când, noi Români de dincoace, nu am avut parte de un praznic mai frumos, decât cum au fost frumoasele serbări culturale naționale, ce s'au desfășurat, în toamna anului trecut, la Blaj, din prilejul adunării generale și a jubileului semicentenar al Asociațiunii pentru litera-

tura română și cultura poporului român. Va rămâne neuitată, în sufletul celor ce au fost la Blaj, în zilele din urmă ale lui August 1911, amintirea atâtor momente de înălțare, de glorie și triumf sufletesc, — momente a căror simplă pomenire face să bară mai repede și mai cu putere inima noastră. Jubileul semicentenar al Astrei, adunarea anuală a fondului de teatru, participarea tuturor arhierilor noștri, splendidele discursuri și cuvântări rostite, convoiul etnografic, Vlaicu, „Mănăstirea Argeșului”, Expoziția istorică-culturală, lumea imensă și distinsă ce s'a întrunit cu acest prilej la Blaj, etc. etc. constituie, în acest splendid ansamblu, o pagină din celea mai glorioase a istoriei noastre culturale și naționale, pagină ce abia dacă se va mai repeta, poate, după câteva zeci de ani, de acum înainte.

A fixa aceste momente, trecute poate prea repede pe dinaintea ochilor celor ce au fost în acele zile la Blaj, a da o icoană limpede și completă a acelor zile, pentru cei cari nu au putut fi de față, a păstra pe seama viitorului, adunat într'un mănunchiu, ceea ce până azi era risipit în coloane efemere de ziare și reviste — iată ceea ce îndemnat despărțământul Blaj al „Asociațiunii” să încredințeze pe câțiva oameni ca să îngrijească:

mai întâi de o cronică completă a serbărilor, și apoi

să adune la un loc și să aranjeze, în chip potrivit, tot ce s'a vorbit și s'a scris cu prilejul și din prilejul acestor serbări.

Lucrarea s'a terminat: înaintea noastră este un splendid volum cu 472 pagini ale sale pe hârtie velină, cu 35 ilustrațiuni dela serbări, cu o copertă încadrată în motive românești (lucrată de profesorul Flaviu C. Domșa). Un monument vrednic de acele serbări, care nu poate să lipsească de acum din casa nici unui intelectual român.

Prețul volumului e fixat cu 3.50 cor. (Pentru România 4.50 lei) franco. E de ajuns să se vadă calitatea hârtiei, numărul paginilor și ilustrațiilor volumului, pentru ca să recunoască ori și cine, că prețul fixat este mai mult decât ieftin.

Despărțământul Blaj, fixând acest preț nici nu s'a putut gândi la altceva, decât să și recapete cheltuielile avute cu tipărirea.

Comandele a se adresa domnului **Dr. Victor Macaveiu, profesor, Blaj—Balázsfalva.** Pentru expediție recomandată a se adauge încă 25 bani.

Ultima oră

Ședința de azi a camerei ungare.

Astăzi era să se hotărască, dacă guvernul e dispus să primească condițiunile puse de opoziția unită în schimbul votării reformelor militare. Intre aceste condițiuni cea mai însemnată e fără dubioasă înfăptuirea reformei electorale în felul propus de blocul opoziționist. În ședința de astăzi Kossuth a cetit proiectul de reformă electorală al opoziției, spunând că partidul său precum și celelalte partide independiste sunt gata să voteze provizoriul militar, dacă guvernul și majoritatea primesc în schimb proiectul său, pe care l'am făcut și nu e cunoscut cetitorilor în numărul nostru de astăzi. Pacea parlamentară depinde deci acum numai dela atitudinea guvernului. Lukács răspunde scurt. Regretă că în proiectul opoziției se cuprind astfel de puncte pe cari guvernul în nici un caz nu le va putea primi. Dealtfel asupra acestor puncte în scurt timp va reveni, făcându-și reflecțiile sale și precizând totodată atitudinea guvernului.

După întrevoderea ce a avut-o astăzi cu șefii opoziției, Lukács e promis că intrucât îi va sta în putință, își va comunica părerea sa în scris încă mâine ori poimâine. Iusth nu e deloc mulțumit cu lămuririle date de Lukács și a declarat că la caz dacă nici răspunsul ce-l va da în scris, nu va fi favorabil, încă luni va începe lupta pe toată linia în contra guvernului. Așadar în ședința de luni se va hotări, soarta vieții parlamentare în viitorul apropiat.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Vasile Neiculescu, Toc. Am primit 14 cor. abonament până la 1 aprilie 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura »Ingrijirea Copiilor« se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Caut

un candidat de avocat

care pertractează independent, vărsat în afacerile cărții funduare, să știe bine limba română, precum și un scriitor cu praxă și versat în limba română. Postul se poate ocupa momentan. A se adresa dlui Dr. Dénes Arthur, avocat Marosujvár.

De vânzare

o vie frumoasă în Șiria, în localitate aproape de piața mare se află o casă de vânzare. Lămuriri de administrația ziarului nostru.

Nr. 120/1912.

Primăria comunei Săliște, (com. Sibiu).

Licitațiune minuendă.

Primăria comunei dă în întreprindere pe calea licitațiunii minuende ce se va ține în 22 Iunie a. e. st. n. la orele 10 antemeridiene în sala de ședințe a primăriei comunale lucrările de clădire ale stabilimentului electric și a băii de abur. Prețul strigării conform preliminarului 80660 coroane 82 bani.

Vadiu 2000 coroane.

Planurile, preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedea la primăria comunei în decursul oarelor de oficiu.

Oferte în scris se pot înainta până la începerea licitațiunii și sunt a se instrui în sensul Statului de licitări publice (ord. min. de interne Nr. 83000/1907) conform dispozițiilor publicării făcute anterior în foaia „Válhalközök Lapja” din Budapesta.

Săliște, în 27 Maiu 1912.

Primăria comunei.

Nr. 1101/1912.

Primăria comunei dă în întreprindere pe calea licitațiunii minuende, ce se va ține în 22 Iunie a. e. st. n. la orele 11 a. m. lucrările de clădire ale abatorului comunal.

Prețul strigării 9008 coroane 63 bani. Vadiu 200 coroane.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare se pot vedea la primăria comunei în oarele de oficiu.

Săliște, în 27 Maiu 1912.

Primăria comunei

Locul de cură Rigósfürdő (Bogda) (Bogdarigör)

este situată în comitatul Timiș, pe linia ferată Timișoara-Lipova, dela gara Charlottenburg la o depărtare de 7 km.

— E consult a se comanda înainte trăsură la gara căoi ferate. — Situația băilor este admirabilă și scutită de praf.

Băi exelente contra reumei, podagrei, dureri nervoase, etc. — Camere frumoase și ieftine. Mâncări bune și ieftine. Hotelul băilor este mărit cu încă 16 camere. Sezonul: până la sfârșitul lui Septemvrie. Explicații detalitate dă:

Direcțiunea băilor, Rigósfürdő. Telefon nr. 2, și Négye Antal farmacist în Timișoara-Temesvár. Telefon nr. 322.

Licitațiune minuendă.

Comuna bis. gr-or. rom. din Șeitin (Saj-tény comit. Cenad) eserie concurs verbal și secret pentru renovarea sfintei biserici conform planului și specificării de spese aprobate prin Veneratul Consistor ar. dan sub nr. 3272/1908, și anume pentru următoarele lucrări:

1. Lucrul zidarului; 2. Lucrul tâmplarului; 3. Lucrul țichigiului; 4. Acoperitul cu eternit; 5. Lucrul de măsurit, lăcătușit, pictor și ferestrari; 6. Boltitura nouă după modelul „Monier”; lucrul de gyps; Așezarea parafulgerului.

Planurile se pot vedea la oficiul par. gr-or. rom. din Șeitin, de unde fără spese se poate cere și însemnarea tuturor lucrărilor.

Ofert se poate face pentru toate lucrările cumulativ, sau separat însă numai pe blanchetele, pe cari le pune comitetul par. la dispoziția reflectanților. Ofertele neimplinite corect se vor respinge.

Ofertele închise și sigilate se vor înainta par. până la 9 Iunie st. n. a. c. 10 ore a. m. sub adresa: „Ofert pentru renovarea bisericii gr-or. rom. din Șeitin.

Ofertele întârziate nu se vor lua în considerare.

Licitațiunea verbală se va ține în 9 Iunie st. n. la 10 oare, când se vor desface și ofertele închise și numai decât se va hotărî cui se va da lucrul.

Reflectanți au să depună înainte de licitațiune 5% ca vadiu președintelui comitetului par., celee va primi lucrările va mai adauge 5%, iar ceilalți reprimise momentan vadiul.

Lucrările au să fie săvârșite conform regulamentului în vigoare (Közszállítási szabályzat).

Comuna bis. își rezervă dreptul de a da lucrările aceluia căruia va afla de bine fără privire la sumele oferite.

Șeitin, la 16/29 Maiu 1912.

Petru Németh
preot gr. or. rom

George Șiclován
președintele comitetului par.

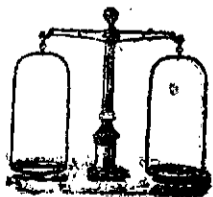
Ai nimerit,

dacă vrei să cumperi ieftin, apoi să cumperi orologioare de aur și argint și alte giuvaericale dela

noua părăvălie de giuvaericale

din Arad, str. Forray, (în casa Guttmann, lângă părăvălia Guttmann). Magazin de orologioare Omega elvețiene și alte orologioare de cea mai bună calitate. Asortiment foarte bogat în orologioare cu pendul, de părete și deșteptătoare (wecker). Execut reparări cu garanță de 3 ani. — Rugând binevoitorul sprijin sunt cu stimă:

Gartner József,
orologier și giuvaergiu.

În lucrătoarea electrotécnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK
Budapest V. str. Nagymező utea 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru formațiuni, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

ISKOLAI ÉRTESÍTŐ — AVIZ ȘCOLAR

bucata 30 fil.

PROPISE (CORECTE) pentru examen

100 bucăți 1-20 + 30 fil. porto.

Se vând prin Libraria „Tribunet” din Arad str. Deák-Ferencz nr. 20.

Tot acolo se află și cărți potrivite ca premii pentru școlari.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurintei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e Institutul renumit în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodel său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglece, ranele sifilice boalele de țepe, bășici nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esre separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrinut ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Salvareanu Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Nöemvre IV., Muzeum-körut 13.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

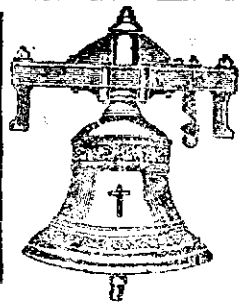
Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în bransa arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. Cu planuri și bugete scrise cu preturi cât se poate de moderate. Comande primese atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

∴ Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

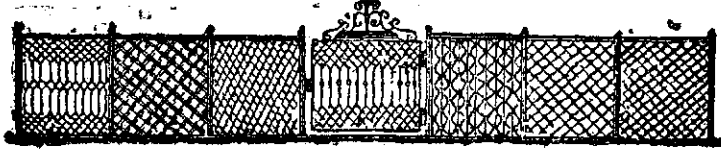

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor : Fondat la 1840.

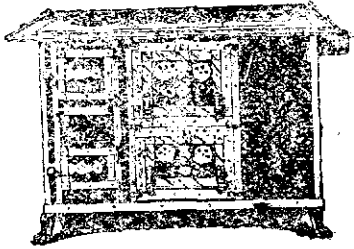
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătit — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorase LA UNGVAR. Fabrică totfelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu esutoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trostie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimite gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din jur, că din 1 Aprilie n. începând am luat în primire

Hotelul „Fekete Sas” („Vulturul negru”)

din Maria-Radna (în Piață). Mă voi nizu ca prin cele mai bune mâncări precum și vinuri curate de podgorie, bere galbenă și neagră să câștig deplina mulțumire a on. public. — Odăi curate și sănătoase pentru călători. — Local de întâlnire pentru excursioniști.

Rog binevoitorul sprijin al onoratului public :

Szász Péter, ospătar și măcelar.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanția, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

r pentru pregătirea corsetelor!

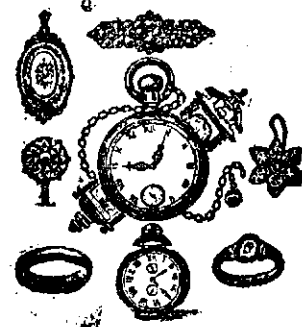
Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanția.

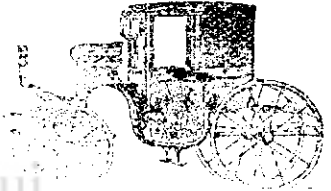
Decorat cu medalle de aur la ex. agricolă din Lugoj.

DICSICS B. IGNÁCZ,
succesorul lui Bálint Diesics.

Atelier de trăsuri, șele și lustrufro.

LUGOJ, strada Nița Popa
lângă biserica gr.-orientală rom.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurărie. Repareză trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri de gheață brevetate :

Fabrica și biroul: **Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6/b.** Telefon 12—83.
(Mai înainte în Nagydiofa-u. 22).

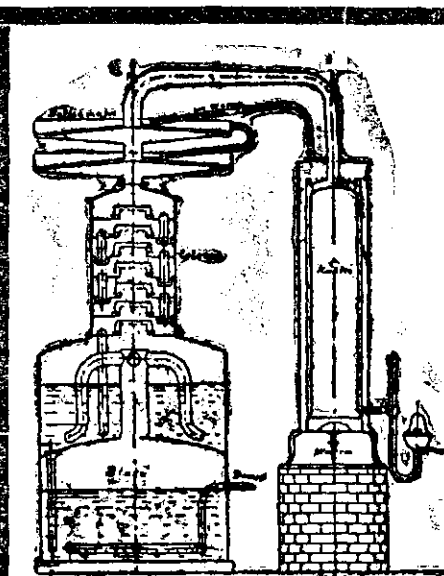
Recomandă dulapuri de gheață scutite prin lege, cea mai bună construcție pentru răcirea berei, apei, untului, carni pentru trebuințe gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru bolte ea cele mai noi condatoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu șir condensat pentru bere, la cerere se trimit gratuit și porto franco.

Unicul proprietar :

Stiller József,
BUDAPESTA, VII., Kazinczy-utca nr. 6/B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atențiunea on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de gheață, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta branșă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: **STILLER JÓZSEF.**

PAPP K.

orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.
Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34

OROLOAGE DE TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astorfel de oroloage să efectueze conștientios și ieftin.

Preliminare de spose gratuite.
Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcirea, aparate de ars rachie și fabricarea berei, aparate de mare presiune și reparaturile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

ARAD, WEITZER-U. 13.

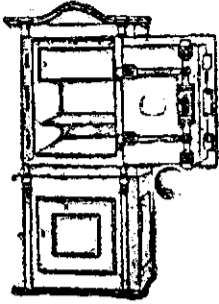
D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, albituri, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. **Domnișoare se primesc spre instruire.**

Fabrica budapestană de casse de bani
Gelléri și Schuller
BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Primul atelier de biliarde din Brașov

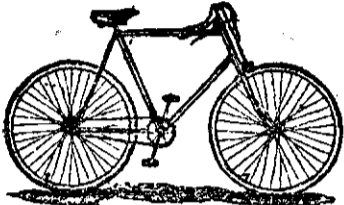
MERTH JÁNOS
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

BICICLETE

de renume mondial:
THE CHAMPION
și **PREMIER**

cu osie campanilă, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

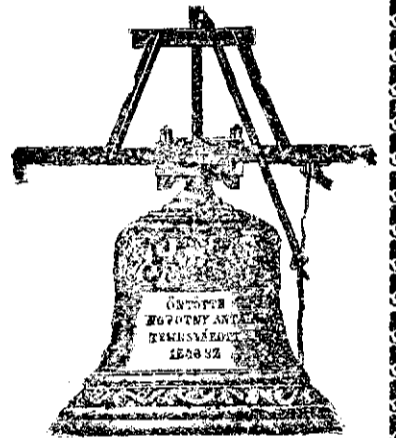

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

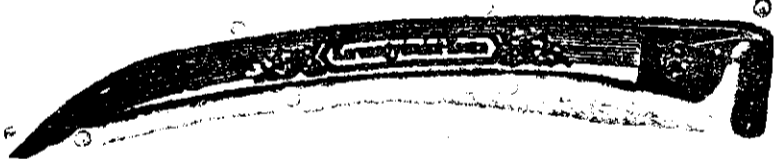
Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le lutoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kil. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

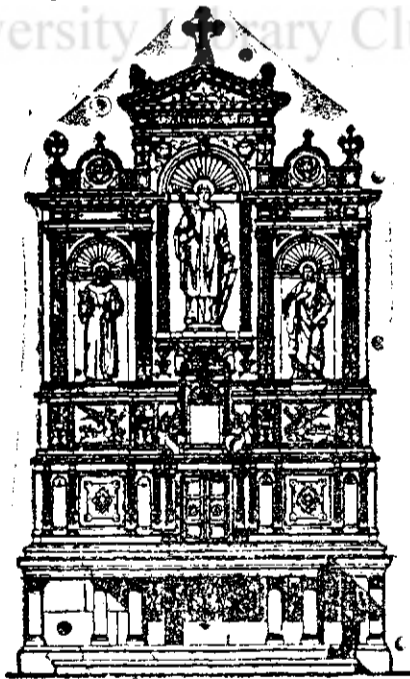
Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt” bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. **Pentru trăsnicia fiecărei bucați garantăm.**

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimțterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

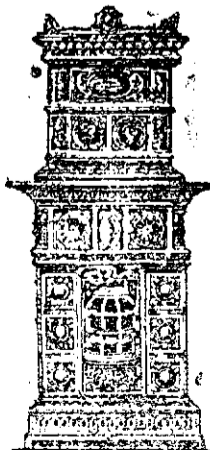
Bittenbinder József,

sculptor și arhitect de altare
Temesvár-Erzsébetváros
Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scene de spovedanie, Siciul Domnului, Grotă Mariei de Lourđ, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

KIKTA ISTVAN, atelier de pictură și sticlă.
Budapest, VIII. Kozzoru-u. 17
Ini iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit ide artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în bransa aceasta.

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusalii!

Toți artiștii aei înșirați de-o execuție admirabilă le socotește în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de haine.

1 talie de pânză ori batist brodată cu mătasă,

1 velină de flanel pentru vară, tigru ori turcească.

1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.

1 pereche mănuși lungi de ață.

6 buc. bășmuluțe fine de mătasă, batist, ori pânză.

1 umbrelă ori ploier negru fin.

1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediare punctuală în provincie pe lângă ramburs.

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Telefon 982.

Balog Sándor,

carnățarie și depozit de șuncă de Praga.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună, fără s, care e cea mai preferabilă comercianților, — putându-se tăia excelent.

Recomandă diferite soiuri de cernățării cu prețuri ieftine — Catalog trimite gratuit.

Fabrică pentru matrațe, mobile de fer și aramă.

Recomandăm onor. public **mobilele noastre de fer și aramă**, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe cu ramă de fier sau de lemn, în orice, măsură, executare solidă.

Efectuim orice reparări, precum și vopsirea mobilor de fier

Fabrica:

Atelier:

Arad, str. Aulich Lajos nr. 14. | În str. József-főherceg nr. 7.

Liferează aranjamente pentru spitale și internate precum și mese și scaune pentru grădini.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco. Rugând binevoitoarele comande, semnăm

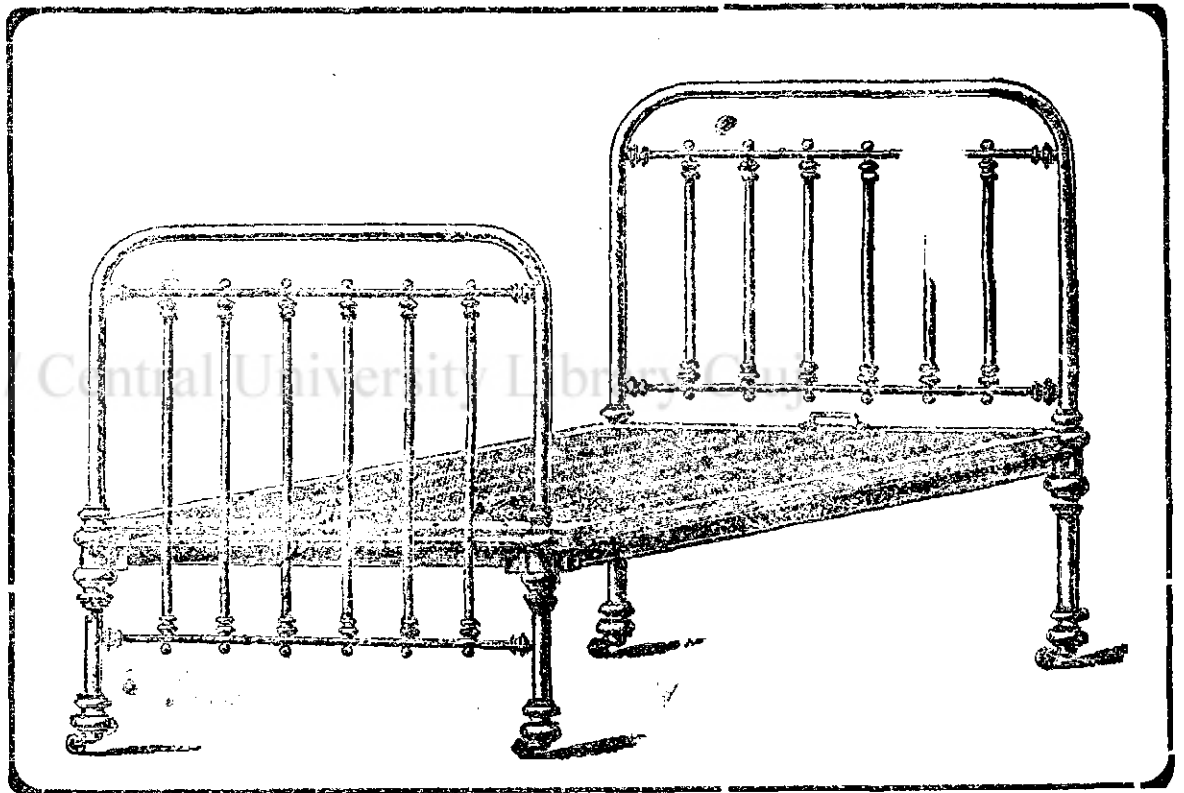
Cu stimă:

FRĂȚII FLEISCHER

Tot aei se primese învățacei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

FONDAT în anul 1893. — TELEFON la fabrică nr. 423.

TELEFON la atelier nr. 183.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár, Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

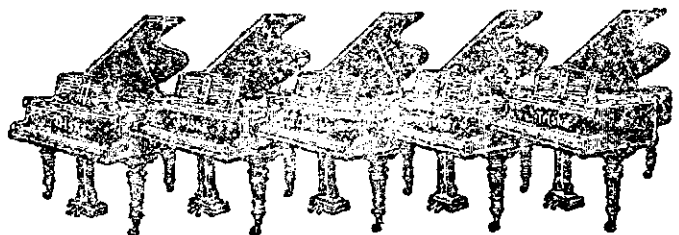
Are în depozit pianele: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl. Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

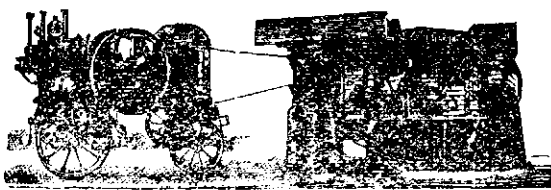
Efectuiește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Puterea dinamică
ieftină, foarte po-
trivită pentru eco-
nomie și industrie.

Cu locomobilele-Petrolin și motoarele lui Bernhardt

se lucrează pe jumătate mai ieftin decât cu mașinile cu aburi; nu recer mașinist, sunt libere de concesiune, absolut sigure, nu fac fum, nu produc fumigine, nici miros.

Stabilimente de pompe de gaz dela 8—100 putere de cai. Actualmente cea mai ieftină putere dinamică. Cheltuielile de mână circa 0.8—2 fleri pe oră. Cereți prospecte dela fabrica de mașini și motoare, privilegiată, ces. reg.

G. BERNHARDTS Söhne, Wien XII, Schönbrunnerstrasse 173.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramofon ori eufon în rate cu prețuri întreprinse, când cu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramofon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathofon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale
Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Hotel „Central“ în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Lippafüred cea mai excelentă baie sărată de conținut bogat de acid carbonic și fer lângă Radna-Lipova, în com. Timiș. Sezonul dela 1 Mai—15 Oct.

La încrucșarea căilor ferate Maria-Radna—Budapesta—Arad—Teiuș—Brașov și Timișoara, cu gara Maria-Radna, stațiunea finală a motorului Arad—podgorii. Depărtarea dela Budapesta 5 ore, dela Arad 1/2 oră, dela Timișoara 2 1/2 ore.

Cură de apă.

Cele mai ieftine și mai bune băi de oțel și acid carbonic natural. Efect excelent contra reumei, podagrei, boalelor de nervi, la boale femești, mai cu seamă contra neproductivității de copii, contra boalelor de rinichi și beșică. — Comunicație de tramvai propriu cu cai între acest stabiliment și Lipova, la fiecare 25 minute. (De persoană 20 fl.). Locuințe ieftine, mâncări excelente de casă. Situație admirabilă, aer bogat în oxigen, păduriță mare, bine îngrijită, cu arbori mari și deși, locuri excelente pentru excursiuni. Mărgăritarul Ungariei-de-sud, plăcuta apă „Apollo“. Cu orice explicații și prospecte servește Direcțiunea băilor.

Martics și Pák

croitori pentru domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath).

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada Andrássy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7 în palatul gr. cat. (mezania). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onoratului public. — Cu deosebită stimă:

MARTICS și PÁK,
croitori pentru domni.

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZELER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

„HUNGARIA“

bancă de asigurare soc. pe acții.

Capital societar: 6.000,000 cor.

Efectuește

Asigurări în contra focului, asigurări pe viață, în cazuri de accidente și pe cauțiuni, asigurări în contra grindinei, asigurarea vitelor cu prețuri foarte ieftine și pe lângă condițiuni moderate și favorabile ::

!! Afară de cartel !!

Birou: Arad, strada Atzel Péter nr. 1.
(In edificiul băncii „Aradi Első Takarékpénztár“).

Se caută agenți pentru Arad și provincie precum și pentru comitatele Arad, Csanad și Hunedoara.

■ ■ ■ ■ ■
**Păziți-vă de
 imitațiuni!**

Deoarece în prezent imitațiile mașinilor noastre de cusut, dar mai cu seamă mașinile noastre de sistem mai vechiu sunt recomandate ca „SINGER”, ba chiar ca „adevărate mașini SINGER”, atragem atențiunea publicului, că orice fabricații recomandate în felul acesta **nu sunt mașini de cusut veritabile Singer și acele nu sunt ale noastre.**

Renumitele mașini de cusut originale Singer, Wehler și Wilson se pot căpăta numai în magazinul nostru ori prin agenți noștri; cine voiește deci să cumpere mașini de cusut, totdeauna să întrebe hotărît, că mașina de cusut este ea oare dela firma noastră și să nu vă mulțumiți cu răspunsuri nehotărîte.

SINGER Co. societate pe acții pentru mașini de cusut

ARAD, strada József főherceg nr. 9. Casa cont. : Porcia :
 (vis-à-vis de biserică).

Filiale în toate părțile țării.

Se plătește de cuvânt
 5 (cinci) fileri.

MICA PUBLICITATE

Titluri sau cuvinte cu
 litere mai groase 6 fil

Caut un comerciant

tăuăr român pentru preluarea unei prăvălii de manufactură într'un centru românesc. Condițiuni foarte favorabile. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Comerciant”. 1—3

O moară de aburi.

cu 2 pietrii se dă în arândă cu prețul de 800 Cor. anual. Eventual se vinde spre transportare în alt loc cu 4500 Cor. Pachomie Pop în Nagylozna u. p. Kocsoládfalva.

Comercianți tineri

cari sunt pregătiți pentru contabilitate, să se anunțe pentru o firmă mare sub deviza „Viitor sigur” administrației ziarului nostru. Se cere cunoașterea limbilor maghiară, germană și română.

Un harmoniu.

se află de vânzare foarte bun, tonuri curate și puternice, bile de os veritabil, dulapul din lemn de stejar sănătos, foarte potrivit pentru concerte, instruirea corurilor și pentru acompaniament. Doritorii să se adreseze către administrația ziarului „Românul”. 1—10

Un tânăr

cassar de bancă, cu ocazia, eseurziilor ce va face, dorește un schimb de ilustrate, cu vre-o domnișoară. Adrese închise rog la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Cassa 25”.

Caut un învățecel

la prăvălie, care să fie din o familie bună și să fi absolvit 1—2 clase civile sau gimnaziale. Doritorii să se adreseze la adm. „Românul” sub deviza „Brașoveanul”. 3—6

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca în schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritori să se adreseze la administrația ziarului. 3—8

Haine moderne

și ieftine, face croitorul român Nicolae Iosif în Arad strada Deák Nr. 82. 3—10

Econoamă.

Caută un preot dela sate văduv fără copii. Oferte să prindesc numai dela preotese, soții de învățător, de notar, văduve și fără de copii, sau dela învățătoare; ovodiște necăsătorite.

Să cere ca să știe și s'ăi placă a conduce economia de casă. Altă economie nici nu port. Adresa la administrația „Românul”.

Mi-a sosit

noutățile de modă de vară pentru dame, domnișoare și domni Rog să-mi cercetați prăvălia mea, bine asortată cu cele trebuincioase. 3—22
 Gheorghe Iancovici, Foray-uteza.

Spiritul de vin „Optimus,”

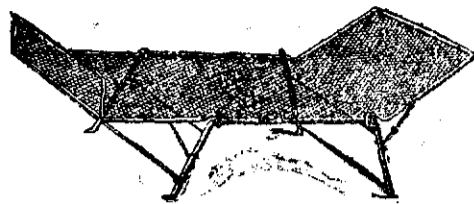
o cel mai bun preparat românesc depozit în Arad la farmacia „Földes”.

Caut un băiat ca învățecel în prăvălia mea mixtă Aureliu Mladin Kürtös

PROHÁSZKA JÁNOS

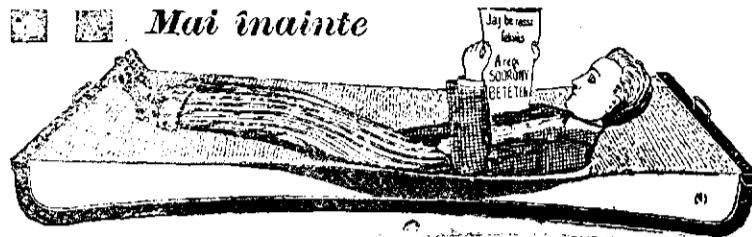
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ

Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

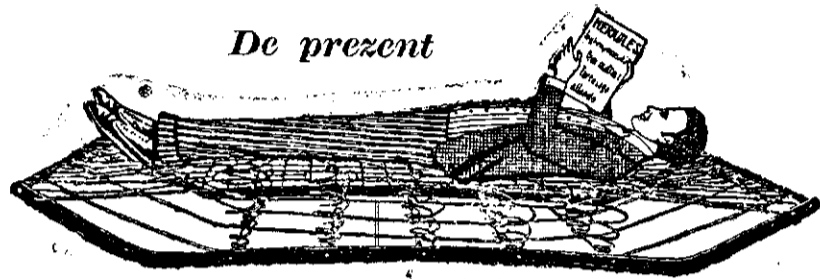

Durmitul sănătos lungeste viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18'—

Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin.

Matrațe cu corzi din fier Cor. 17'—

Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier „ 32'—

Paturi de aramă cu matrațe din fir bun „ 72'—

Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe „ 17'—

Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine „ 11'50

Matrațe de fier în cadre de lemn „ 7'—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.

O fată de țaran

cu avere de 25000 Coroane din care 6400 bani gata, dorește a se mărita după un absolvent de teologie sau pedagogie. Adresa la „Românul” Arad.

Rog

publicul român din loc și provincă să binevoiască a ne cerceta prăvălia noastră de coloniale și delicatose, unde se află cele mai proaspete vinuri, șampanie și liqiuuri. Vasilio Șirian Arad, Eötvös utoza. 3—23

De închiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Ce-i ce dorește

să zidească biserici, școale sau alte clădiri în interesul lor fac bine dacă se adresează la măiestrul zidar diplomat Ioan Claiți să se adreseze în Iozsef-Főherceg-ut Nr. 1. 3—17

Un tânăr comerciant

român dorește să se căsătorească cu o domnișoară română care dispune de o zestre de 8—10 mii coroane. Reflectantele sunt rugate ca să-și scrie numele adevărat, asigurându-se de mai mare discreție. Să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Viitor de aur”.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate.

De vânzare!

O tipografie modernă și bogat aranjată

cu toate cele trebuincioase pentru corespondera executărilor lucrurilor celor mai fine și moderne.

Două mașini.

O mașină nr. 5 sistem Wörner și o americană. Se vinde din mână liberă cu condițiune foarte favorabile.

Doritorii de-a o cumpăra să se adreseze la administrația ziarului „Românul”

Cine dorește

să vindă, să cumpere, să publice în mica publicitate a „Românului” și va avea succesul dorit, sigur.

Faceți o singură încercare și Vă veți convinge.

